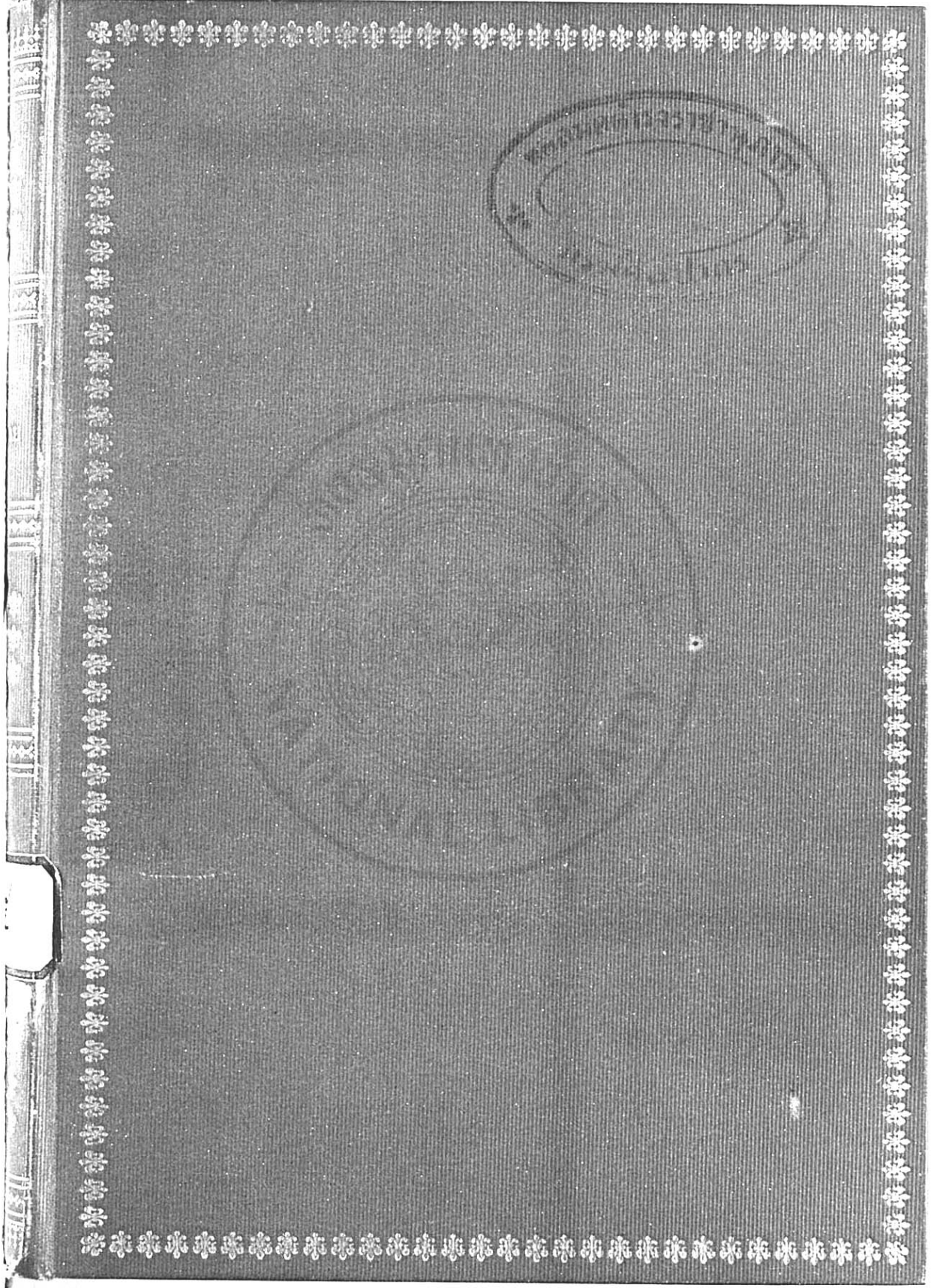

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111005335848

น.๕

บานแพนง

๓	โคลงทวาทศมาส	หน้า ๓
๒	พยุหยาตรากระบวนเพชรพวง	” ๓๘
๓	พิไชยสงครามคำฉันท์	” ๖๘๘

NATIONAL LIBRARY

โคลงนิพนธ์กษัตริย์ล้านนา

โคลง ทวา ทศมาศ

๑ ศรี สวัสดิ์กัม ลาศล้า	เดชสรวง
บุณ ภิรมย์นาถิ	สอง สร้อย
ไทรย วัณ ขาควง	กมลาค
ขาน เบิก ของช ช้อย	ช่อ มาลัย
๑ จักร จักร กฤษณ์เกล้า	จักร พรหม
เสวย ภิรมย์สงสาร	เศก สร้อย
กามาฤติ วัณ	รมเยศ
รมย์ วิชิ ขาร คล้อง	ห้วง กาม
๑ เทวา เทเวศ ถ้วน	เทวินทร์
เสวย ศุข รมย์ขำ ยาม	ขั้วเข้า
วิไลย วิลาพิน	เพาโพ
ศุข ภิรมย์สม เสน้า	แห่ง มาลัย
๑ จักร พาพิ ภูวนารถ เกล้า	กรง กระษัตริ
ฉาย ผ่าน ภาคาร	แผ่น แผ่น
ภูในขวนา นิตัว	กมทมาศ
โชนม ภูเกล้า แก้ว	เก็บบ เคียร

๑ รัชฎ์ก็ รัช เรข ไร่

ขรรณวิมต พึง เพียร
เสวย สวรรค์ สุกโขฬศ
ย่น ย่ำ ขวง สรวง หม้า

ขวง ทศ
แผ่น หล้า
เลื่องโลกย์
ใหม่ ศรี

๑ ทวง เทียว วย โยค พัน

สงวน มิ่ง มาลย์ จาวจี
อาลึงค์ ยัก ขรธา
ฤา ห่อน เชนงค์ ก้า

พรวณา
แก่ล่ กล้า
รศ เวช
กึ่ง ยาม

๑ เวียม รักรัตน น้อง

เขญฤกัถัม กาม
สงวน ศรี สุมาลัย เกลีย
เย็บ รำ เพย พาน ถั่ว

นาง เทียว
เกลศ กลัว
กลม สวาตศ
ควน หมอข

๑ สงวน สร้อย เสวภาคย์ เสนอ

ฤา ห่อน นา สาสอง
ใน ทิพยบัณฐูร กลาง
ฤา ห่าง องค์ แก้ว ถิ่น

หวด นาง
ห่าง ถิ่น
ชนม์ ชีพ
กึ่ง กร

๑ ยไกล อด อาศน์ อ้า

ฤา ก้วน มา จำ จว
คิถ ศรี สมบุรณ์ ยง
รศภิรมย์ แรม ร้าง

ชก องค์ หนึ่ง เลข
จาก ข้าง
กช มาศ ภู เชย
เว้ง ทวอม

๑ เริ่มคึก สักวาครู้	วศรมย์
ทวงเสียดทวงเคี้ยวจอม	จอกเจ้า
คึกปางพี ไตรคม	รักเทวษ
ฤา ค่อนเของค์เกล้า	คลาศขาม
๑ เริ่มคึกพิเศศ ข้อย	ชีวิตา
รณฤคิตัยกาม	ภักธ
ถวิลพิศุสนาษา	เสาวนิศ
เชื้อแนบ นวลนุชเชื้อ	แนบใน
๑ คึกเคยประพาศเพียง	ภูษเคนทร์
กรกระหวักทวงไก	ภอกเคี้ยว
วิไลยวิลาเรนทร์	วศวาค
คึกกำฤษณเลอบเลี้ยว	ภอกไกร
๑ คึกคลั่งขั้วมาศสร้อย	สระศรี
พลิกคอกขุขยาใน	แข่งไว้
คึกชมมิ่งมาลี	ไถยเลศ
แบะผกาเกลี้ยวไค้	ตำเมรุ
๑ คึกเคยเขาวราชท้าว	พาสสอง ไสกแซ
แนบกำไบลยรางเปรม	เปรียบขแก้ม
คึกสินธุภูษคณทอง	ขั้วมาศ
ทฤษเทวียมวศขั้วแบ้ม	ย่องถาม

๑ คึก ทราย ธาร ไช แก้ว	บัว ฆ.
ยัก แ่ง ไบ ย่ำ ยาม	กลีบ แก้ง
ภูพรณตฤพรศสร	สระมาศ
ตฤง สุกนธ์ ขาว แฉ่ง	สอก สม
๑ มา โลย โมลิก เนอ	นวล ลักขณ์
หิถภมรเชยชม	ม้วย
วาทา ประภาภักตร์	พราย แพร้ง
เรียบ ผทม ทิพย์ ค้วย	ห่อห่อ
๑ วันกร กมลาศ เกี้ยว	กรร กีก
สอง ชิก ชงฆ์ ไทเท	ห่ม หน้า
วัน เรียม ร่ม ฤน้ำ ทัก	นพนิศ
ศุข บันทมรส กล้า	แก้กลาม
๑ แม่ สรง สระเทพ ถ้ำ	ไทรย ตรึงษ์ กัก
ยัง ไข่ ฟูน ย่ำ ยาม	สระ แก้ว
สระ สวรรค์ อัมฤตย์ รัง	รส เวช
สรง สระ หงศ์ นุช แฉ้ว	แผ่น ไตร
๑ ภักตรา ไทร เกรียบ ทราย	เสาวคนธ์
พรายนิลา รัตน ไผ	ภู แพร้ว
ณูปิมลกล	กาม กัง
ทรวง บงกชธ ฐาน แก้ว	ยิ่ง บง

๑ โอระ ไข่มไฉนนิศน์ของ	นาง นงค์	แห่ง เอย
จร เจตจิกร เวียม งาม	จอก เจ้า	
สรวาสมบุรณ์ขม	กชมาส	กู เอย
ฤา นิรารศ เหน้า	หน่อ ศรี	
๑ ปาง บุคว นิคเรศให้	ทศรฐ	
จาก นิตาเคียวลิ	ลาค แล้ว	
ยัง คิน สี่เสาวคต	บุพราช	
ฤา นุชหนึ่ง แคล้ว	คลาศไกล	
๑ ศรีอนิรช ราชร้าง	แรม สมร	
ศรี อุตสาเจียรไกล	คลาศแคล้ว	
เทวานราจร	จำจาก	
ยัง พรำ น้าว น้อง แก้ว	คอบ คิน	
๑ สมทวโฆเรศร้าง	แรม พิน	
ขบ คิภาตผืน	ไผ่ เต้า	
ปาง เจีย ข้างอ ดวิล	ลิว โลก	
ยัง พรำ น้าว น้อง เหน้า	ร่วม เวียง	
๑ พระศรีเสาวเลข สร้อย	สุชน	
จากมโนทราเคียง	คิก น้อง	
ยัง เสกไฟพรสณฑ์	สังวาส	
สังเวชนงค์นุช คล้อง	เกลือก องค์	

๑ ปราจิตรเขียนเท้าน้อย	ชรพิณซ์
พระพิราไลยปลง	ชีพแล้ว
คินสมสุตาทิน	รศร่วม กันหา
กรรมแบ่งกรรมแก้วแก้ว	ช่วยกรรม
๑ ปางสินธรเมศร์ท้าว	สัทธนู
จากสมเด็จฯ นุชจันทร์	แจ่ม เท้า
เขียนวัยประภาทร	เทวสวาสกี
ยังพรว้า น้าวน้องเข้า	คอบสมร
๑ ฤาเอชกษัตริ์เพื่อ	นงคินช
เจ็บจางายทรวงจร	หล่ม ล้น
โอ้แก้วสมาลัยมัย	วลี ภาคย์ ภูเขย
เฮาสุพรรณแก้วกัม	กำทรวง
๑ รุกเขื่อนเจตรวอัน	ทรวงจร
ทุกข่า ยามโครทวง	ท่วง น้อง
จ้าว จ้าวเราอร	อรนิตร หายแม่
อินทรพรหมยม บ้อง	ไย คิน
๑ สุวียงควรวกฟ้า	เฟ็คโพยม
แสงรพีพรรณผืน	ฟอกฟ้า
จรวรส์เสียดแคโสรม	สรวมชีพ
เจ็บไต้ป้าเจ็บร้าว	รากกร

๑ สุกุโทยมเวทาค์ห้อง	ทาวทณ
สุรสุเรนทวาท	เพ็ญฟ้า
ปรัถพีนิราชล	เหิน ทาก
ร่อนไต้ ปาน เรียม ถ้ำ	จาก เจียร
๑ เจ็กสินธุ์สาครเรศ ร่อน	รณ ยก
แสนที่ธาร เทียร	ทาก แห้ง
ชากร กระชอก	เรียม ราศ
สมร จาก เจียร ร่อน แล้ง	ไต้ ปาน
๑ ปรัถพีโยคพื้น	ทรวงขร
ณิชาธาร กาล	ขึ้น ค้วย
เจียม เจียร จำจาก จร	สมร มิ่ง
ไธฮกดิน พ้าม้วย	ไต้ วาย
๑ ทินกร จรแจ้ง แจ่ม	ทาวทณ
ธารน ที่ชลหาบ	ทาก แห้ง
ชกเรียม นิราชล	เจียม จาก
ร่อน ยิง ทินกรแจ้ง	จวย กัลป์
๑ สหัสสุริเบศ เรือง	รงษี
ผลาญ แผ่นไทรภพ สรรพ์	เศก ไหม
กำเคา กำกาล ทวี	ภพ นาศ
ร่อนไต้ ปาน นื่องไท้	จาก จร

ภูเขย

กันหา

๑ ไตร ยุก ทั้งสี่ ร้อน	รณ อก
โลกย์ ประชากร	หล่อ หลัม
ร้อน เวียน วาศ พัน พก	แสน ส่วน
ไตร กำเภา ทาล คัม	แตก ทรวง
๑ ขรณ ขรณิก แล้ง	เลอ หาว แห้ง แล้ง
ใบ บัศ พกษา กวง	เหี่ยว แห้ง
ลกกา กระหวัก ราว	รุมมาศ
วรว เว้าไม้ ไหล่ แล้ง	ช่วย ตรอม
๑ เวหา ผล้วว เพียง	พรว แสง
เรียม วันจวญใจ รอม	จิม หล้า
ชาครู คุรรแล้ง แส่ต่ง	แสน โคก
แสน สุ่มรุ ไหม้ ฟ้า	ไข่ ปาน
๑ ทก พรวณมฤค ห้อง	ขรวพท
เสียบ สำฤทธิ ขาหาร	แหล้ง เหล็ก
ใบขนาม พลาตศ	คัลย์ เสพย์
เสียบ ภิรมย์ แล้ง เต็น	ช่วย ครวญ
๑ แสน พกฤษ์ เหล็อง หล่น ล้วน	แลงใบ
บั้ง สุมาลัย แมน มวน	แมกไม้
พุกษา คิวไชร	โซรม ชีพ
ไ้ หาศ กาลกล ไหม้	ช่วย เรียม

๑ ขัณฐี เสาวเลข ถ้วน	ภา คับท
สวณข ภา เลข เกรียม	กำ ก้าง
ไอ้ แก้ว นิราลัย	ลิ่วลิ่ว แล้วเอย
แสนพิศพิศให้ช้าง	ช่วยชิง
๑ แสน ขาง บิร ห้วย แห่	เหมทก
พาสกรัไทร ทริงษ์	บั้น หว้าข
มัจฉกรรารก	รัก เรข
ที สกนธ์ แล้ว ผ่าย	ผาค ร
๑ แสน สัตว์ นานาเผดถ้วน	แสน สิบ
ทกซ์ บันดาลไฟฟอน	ช่วย เสร้า
วัน เจียร สุตาพินธ์	รัก เทรษ
แสน สุมะ ม้วนเข้า	ท่งถาญ
๑ ไอ้ รัตนนา วัศ เนอ	นวลลักษณ
จาก ภีรมย์ เคี้ยว คาล	แผ่น ขว้า
ทรี ใน สรา วัณ	หริราช
ช่วย รันทค ร้อย ก้า	กำ แด
๑ รกขร เจตร แจ้ง	เจียรจรัส
แสน สขา ปรวน แปร	แผ่น หล้า
รกขคักข	ทาล เทวศ
เทวินทร์ สุวินทร์ วัณ ษมา	ใหม่ หมอง

๑ ร่ำรัก รศ เวช ฐิต

พลม หุต เกรวากรอง
ไธ้ แก้ว สมนกั กลาง
ควร แ่ง องค์ แล้วยไ้

๑ หลัก หลัก มา ราก ข้าง

ทวิศ ทรา กรว
ไธ้ แก้ว ควณ เพ็ญ
มานิรารมย์ไ้

๑ โหย เหน กระอุไ้

หลัก หลัก ไผ่นายาม
มลัก เหน นิมนวล เน
กามกระหายโหย กลุ้ม

๑ คิก ไผ่นา เพท หว้าย

คิอ ศคิ สรีย แช
คิอ องค์ อเนง กชา
เหมื่อน เมื่อ ตฤยวศ แก้น

๑ เกื่อน ถึง ขถัน น้ำ

สาย พรณ ไชรม เชวรา
ปวา นิ แนย กัย ออก
เกื่อน สุก แล้วย หุชหน้า

ศรว พางค์

สวาสค์ ไหม้

วณิภาคย์ เรียมเอบ

หว่าง ทรวง

เชิญ เชิญ ไหญ่ แด

แหยไ้

ภุชภาคย

ว่อง กาม

เคียว เส ไสค แด

กลุ่มกลุ้ม

ไผย เนตร

เกลื่อน แค

เวหา

แข่ง แยม

เขาวเขศ ภูนา

กลิ่น เกลา

คาคค

พัว พัว

โอบ แม่ ภูเขช

แม่ฝ้าย ล่องไค

๑ รุกไพ ศาซ ธร้อง
คึก สماعيلมาไลย
รูกฤกักรรภ
เจียม กระธู แทบ ท้อง

ฝน สวรรค์
แหล่ง นื่อง
รวมยศ
ที่ ขั้ว สกิด งาม

๑ กระหน ฟ้า ร้องกระ
กล ก้อน เจียม แด กลาง
แซไข ชั่ว โดนา
อกระ แห้ง แล้ง น้ำ

โศภตา สวาสคึก
ซาก ขว้า
ถลัก มานา
เนตร มอง

๑ แท้ เรียม นิราศ แก้ว
ฟ้าเพื่อง ครอบจิต หมด
ร่ำเพย ร่ำพาธาร
สรวรค่อนันต์ ร้อง เร้า

ไกล นาน
หม่น เศร้า
โหล หลั่ง
ช่วย ทรม

๑ นิราศนิราศ ร้าง
สรวรคึกคิกาย คอมน
วน วนาคร
จำ นิราศให้

มรม สมร
อยู่ ใต้
ใน โลกย์ หี น้า
ต่าง แด

๑ ไชยเสน เค็ชณ แยม ชั่ว
โฉน ว่า จัทรเจียร แดง
เจียมเจียร จำาย วร
หวัง งาม ยง เข้า

ยง สมร
คร่อ เท้า
วณิกาย
ยัว ยรร

๑ ชาตรี ตรีโลกย์ แดง	แดง
วร หล่มลิลลิว วรรณ	กำก้าง
นิทรานิรา ภู	รมเขศ
กร หอย หิว ใต้ ช้าง	ช้าง อ
๑ เกื่อน หก เรียม รำไห้	ภาวาย
ขาม บ่อม ชน นท ถือ	ทอง หล้า
ขง ทวีช โยกลโยบ ปลาย	งอน ง่า
คิก ว่ากร กวัก ข้ำ	แต่ น ตาม
๑ ทน ขบ ใต้ น่อง	เรียม ทรวง
หิว กระหน รน กาม	พริ้น กว้า
ทวิชงอน โยกลโยบ สุก	ลิ่ว ถี้
กร ใต้ กร หน้า หน้า	ใต้ น่อง นาใด
๑ รก เกื่อน เชื้อ พ้า	กรรชิต
สาย พรเพ รองไร	เรือบ พ้า
ไพ ศาข รำ แรม นิทร	นง โพธ เกี้ยว แม่
แรม รำ แรม โรย หน้า	เร้ง โรย แรม โรย
๑ วรรณ โมลิลลิล แดง	แดง เกี้ยว
อก กระอ เกรียม โกรบ	กระ ก้าง
อัมพร ออว เชียว	ควาง คว่ำ
พณ พณ โยบ ใต้ ช้าง	เชียว สิ้น

๑ ชักขนิฐ์เลื่องโลกย์ล้ำ	โสฬศ
มณฺฑลํ ทักขณินทรํ	อาศน์แก้ว
เมรุทอง รรอง ทศ	ศา ภากย์
ฤา อาท ทรง ทกซ์ แฉ้ว	ที่ ตรอม
๑ รุกเขื่อน เมฆ หน้า	แอง หาว
ชุก ช่ม เขียว ไพร ทอม	บอศ ยัณ
ไฟ กามรลง จาว	ทของเทศ
เห็น ลขัท เลี้ยว ช้อม	อาศน์ เรียม
๑ อัญ ชันชร ชุ่ม แค้น	ตาไฟร
เพราเพริศ ไยเย นุช เทียม	แต่ง แค้น
มัว กาม จำรัส ไร	รัตน เรข
ชม ช่อ ไม้เหมื่อน แก้ม	โกศ เกลา
๑ พระ พรณราย เรือข พ้า	เพ็ค โยชม
อก ราชฏว์ ชนบท เทา	ทัว หล้า
เริ่ม การ สำเรจ โดม	ไถ แล่น
เจียร อนุช น้อง ถ้า	ไย้ ยล
๑ แดลง วัล อาท เกี้ยว	กรอง ยัก
ถม มั่น ทาว เพิน ขน	แย่ง ไล่
เลียบ นาง แ่ง เหาว รัตน	ไซรช่อ
แด แล่ง เลียบ แก้ว ไล่	ลวค ทอง

๑ ฟ้าย คิน เลียม ลอย ถล่ำ
ซง ซ่อน ไกล ใจ ปอง
แทน ไท ลอย เลง ขมย
เวียม ขำ ขวง ขนกำ

๑ รำ รัก แรม ราศ แก้ว
กรม ไกร ข เททวาร ถอน
ลูก แล รุ่ง ถวิล
เขี้ยว ขำ ขวัญ น้อย ไซ้

๑ เกือน เก็ก จร หล้า ฟ้าย
เจียร จาก หุช แดยรร
วาท วิ สัก ทอน
เวียม นีรารค ไค

๑ วาท วิ ทระ ห่งอง เห่งบ
อก กระ อทรวง ทอม
น้อ อิก ใจ ราม
เกือน แปะ มา แล้ว หม้า

๑ นัย นาวรรนิก ห้า
วัน แล คิม เกือน ไกล
อสุรภม เหมื่อน
เวียม รำ ฤก น้อย น้อย

กลืน หุช แด ๆ
ซาค ขวัญ
ขัว มาศ
กำ สมร

เจียร จิเร

ถอก ไล้
ท่า อ่อน อวน เขบ
พี่ ถ้า ตาม ขวัญ

เพื่อน ฟอน สวาสตินา
อ้อย น้อย ไซ้
เสียง เห่ง แล้ว แซ
ไตรศ ทรอม

ฟัง นาม
ถอม ถ้า
เสียง เห่ง นอน นว
แม่ ผ้าย ของ ไท

นัย เกือน แด ๆ
กลาค กล้าย
จร หล้า แล้ว แซ
ไย สม

๑ อสร เทเวศ์ ท้าว
จักหา จิตร เวรม าม
รอยโท สุราเชนทร์
เวรม ราก จึง เสรี เสรี

๑ พรหม าสโรห พ้า
เพียบกระ กฏา เกรง สวรรค์
สรพร เพียร บล ญาณ
แย้ม นิยม ถ้วน หน้า

๑ วันทาวร โภจิ ไหว
คุณ รำฤก พระสรว
สถับขรรณ อยู่พลาง กระ
นุช บ นำ พา พร้อง

๑ กร เจม ขท มาศ ไท
หักถัก บังคม พุ่ม ไนบ
บวง สรวง ศมาลี
เกื้อน ฝั ทาล ห้อบ

๑ รอยนุช เปน เนตร ฤๅ
รับ จึง มา ช่ม เชิญ
รลวง พิไร ิง
เกื้อน แปก แปก ยาม ไท

เทเวศร์ มาก แช
จอม เจ้า
ทิพราช ริง ฤๅ
โคก คัลย์

ไชยาร ทก แช
ย้าว หล้า
พระ สัณ สอนนา
เริ่ม เรือง ทำ ขรรณ

หวัง พระ พี่แม่
พร้า นื่อง
กรวณ แม่
เพื่อ ไก

ชาตรี ศากย แช
เลื้อก ย้อบ
นาค ฝั สม แช
ฝั เต็ม

เปน องค์ พี่แม่
ขึ้น ฝั
จัก แม่ เกือบ แม่
ร่ำ ไท

๑ ทิศ ไค กวง สวาสทิน้อง

ฟ้าฟอก ขาคาด โคบ
ชญา ขาร เทพวัง สฤยก็
เชิญ ท่าน เถง แล หน้า

๑ เพลง เรา เกย พราก เนอ

วิบ ราช เชา ของ ชัง
มา ทน ปลิก สาย ใจ
มานิรารศ ให้

๑ พระ ไค บำราศ น้อง

แสง หึ่ง นาง ถวาย ไป
กวง เคี้ยว มิ่ง มาลา
รักน สุกนธ์ ทิพ ไหว

๑ เกื่อน ทล กล นิค น้อง

ฤา หาก พัน กร กลาย
พระ สร้อย ท่าน รัง สฤยก็
ขอศศิ ผลาญ ให้

๑ ขอ ชม พระสาคน แก้ว

ชีว ทาศ หอม รศ กลิ่น
ขอ ชม มิ่ง มา รุ
สาว ธนงค์ เหน้า ให้

สถิต สถิต

ท่าม แท้

ศรี สี่

ข้าว ข้าว ขอ พัง

นก ไกล คู่ ฤา

กวง ไว้

เจียร ราก เวียนนา

ห่าง ไกล

กรรณา หึ่ง รา

แต่ ไท

เฉลิม ภาศย์ ภู เอย

กราย ถวาย

นุชนฤทร์ อยู่ ฤา

แก่ ไว้

รอย เขียว บัง ฤา

แห่ง น้อง เห็น คิน

เกลา สุร หึ่ง รา

กลิ่น ไกล

เสาวนิศ

แม่ เอย

๑ รอยกรรม หาก แบ่ง แก้ว	กษ กรรม ฟ้า ๆ
อาทิ ก่อม เวียม เชบ	ชาว เนอ
ใน บณ ษัณ ฐว พรว	โณภาศ
รศ อ่อน ยัง เกอ เกอ	ไข่ม หาย หอม
๑ เกอณ แปก ร หล้า แล้ว	ลิว ดิย
อกรระทณทรวงทอม	ด้อม ถ้า
มา ถึง ที่ เพนิพ	เกอณใหม่ แล้ว แม่
อร ธนงค์ หน้า หน้า	ไข่ม เห็น
๑ ธนงค์ อร นิศ เจ้า	ร รรล ฟ้า เอย
จัก คลาศ เกอณ มา เปน	ท่งนี้
กระอกรระอกรรร	แต่ ราก กิ่ง ๆ
ความ ฟ้า น ชี ชี	แม่ ๆ ยัง เห็น
๑ เกอณ เก้า ระ เกรว่า นื่อง	เทอณ ๆ อร เอย
กระละหล้า จัก เปน	แต่ ก็
กระเหม่น กระเหม้น คอ	หาวย อยู่ ไล่ แซ
ใคร พาคใคร พา น ชี	ชีอ ทาย
๑ เกอณ คณถณ หน้า	ทา ฝน ถัง นา
จัก เจียร เจียร นุช คลาย	คลาศ คล้อย
พรธาม มี เมือง ชน	บท ย่อน เลบ นา
เวียม จาก นุช สร้อย สร้อย	ไตรภ ทวอม

๑ เจ็บรเจ็บอก ถ้าอ่อน
กายนิพนธ์ ผอมผิว
เพราะอรถึงลิวลีย
เคื่อนถึงคาฝนเชื้อ

๑ เกื่อนกลกลนึศน้อ
จำจากจึงเวียมไกล
เกื่อนเก่าเกียกกับไฉน
จึงจากนช น้อยน้อย

๑ อัมพร มัวเมฆคล้าย
เซ่งซ่าชลโชมชรม
ธาราน่านนงชล
เวียมรลง แล ถ้า

๑ กวชิตวิชิตฟ้า
วายุโอบพฤษเป็น
ชิสามุ่งใจโหม
ในเมฆอันคลุมคลุ้ง

๑ กวไลยครลิ่งแล้ว
จับขเวียม นชกลา
ชิสาอยู่ใน บัง
เจต กระมลฝฝ

เซบทิพ ชายผา
สรวกเื้อ
ลิบลี้ แล้วแซ
หม่ฝ้ายลของไค

กลไก อรเอย
กลาศกล้อย
ฉงนอยู่
พิตรอม

กลิ้งฝน แม่ซา
ฉ่าคล้า
ชิงเชียว แม่เซบ
ไต้เห็น

เพ็คโพยม
นชคลุม
รจ่อม ใจนา
โอบมา

กระมัง แม่ซา
ถ่านี้

วายุเมฆ ไฟนหา
รวมเอา

๑ เพื่อเจียร เหน้า แก้วก่อ	ถาร ทยุบ
นำร่วม รศ นีร์ เนา	แนบ น้อย
เวียน ราช จึง มา มฤตย์	เมาไมศ รักเชย
กามกัล หาย นชคตย์	พู่ๆ กลไค
๑ พิศวง พิศวาสดี ขวั้น	แขวน ทรง พินา
ถนัด เปล่าปลิว ปลิวใจ	จาก เจ้า
ทฤษฏีล่ง แลทวง	ทวาทษ
ถนัด ว่า เคื่อน กวง เหน้า	ห่ม สมร
๑ กรรณาวรรณิตเพียง	นชเชย แข่งฤา
ใช้ ว่า กรร กัณ กร	ทฤษฏี
แสง จันทร อัมไพ	เรือง รุ่ง ใช้นา
เวียน จึง คึก คึก คึก	ยระเผล
๑ กวง เคื่อน กวง แก้ว	ทวาทศ ค่ายนา
หน้า หน้าย แลชอเว	เวียนไว้
ภักทรา แม่งาม สนิท	หาย แต่ง ไค นา
เคื่อน หาด เห็นใจใจ	แม่เรือน เมื่อไค
๑ เพี้ยววรรณภาศ สร้อย	สนอง กรรฐ์
เคย ก่อทรน ขาวใน	อาศน์ แก้ว
ถึง มา นิราจัทธ	เจียร จาก อรนา
จร หล้า ลัย พ้า แก้ว	ไย คิน

๑ พัทธมทศกเศียรพ้า
 ชุ่มชมายในผาผึ้ง
 ภรรคาพิโรถุทธิ์
 มาเมี่ยม หน้า หน้า ค้อง

กรรมชิต

ฝั่ง บ้อง

รงง ราก

คำ สิ้น

๑ กล้าย กล้าย วว่องไว้

เวียนในย แ่งเอย

แสนกระอุพาพิณ

คลาศ คัดอ

มลัก เมียง ตระบักใบ

มทเรช

เหมือน สกล หุช น้อย

แห่ง นา

๑ เกื่อน พรว พัทธ คลาศ คัดอ

กลืน ไกล

เชิญ บิคร มาภา

พรา พร้อง

ถวาย คิก จำหน่ายใน

ยัว ยาท พระนา

แถบ เห็น น้อย น้อย

เมือใด

๑ ช้างจือ คือก เกช เห่ง

หริ วงศ์

รักษัลเวง อาไลย

มิก ม้วย

ย้ายวง สุกาวงษ์

หริราช

น่าน ขวม เกื่อน สิม สร้อย

โศค หาย

๑ หริรักษัลหริราช แกล้ง

เกลา หุช แม่ฤา

จัก จึ่ง ทรวง รร หมาย

แต่เจ้า

ใน นาง คสุรางค์ สุก

ตามโลก ก็คือ

เทียบม รุฉิณท หน้า

ห่อน เทียนฤา เทียม

๑ การเทศน์มัทม์
กรรม แบ่ง เอา อก เวียน
การเทศน์ แม่เอาเจิม
ซ้ำ ซ้ำ จ้อ แก้ว แก้ว

๑ เกื่อนสีย ถัดกัน แท้
เกื่อน ยาทมา เขียว หิวย
เวียน โห่บรลวง
ละพี เกี้ยวให้ หว้าย

๑ พรธษา ภิเศก สร้อย
เคย บำรุง รศธรรม
ไฉ่ แก้ว กัษ แกล้ว
ละแต่ ภรรยาให้

๑ เกื่อนมฤคไมย มิ่งแท้
มฤค พรำ ชวน มฤคโชน
จวน เกื่อน เมื่อ กรรคึก
จัก จาก เวียน ค้วย ค้วย

๑ เผยขบถญาพาศ์ถ้วน
เทพย ควร เห็น การ
กระซอกธาเปรม
แก เกือก ทาล ร้อย ร้อย

ทรู เณรมิ แผ่นนา
วาศ์ แกล้ว

ไป แจ่ม ไครนา
ถึง เข้า เกื่อนสีย

เททรวง พี่แม่
แม่ฝ้าย
ลาญสวาสกี
โคกคัลย์

สรวเพช
ที่ไท
เคียว จาก ไปฤา
แหยโชน

ตาม มฤค ฤาแม่

ผาค ห้วย
ชลมารค ของนา
มฤคพาส

เทเวเทร์
พี่สร้อย

ปราชนาศ์ แล้วยแซ
ส่วนเสล

๑ แหม่มวัย ขรเมศรไท้
สิ้น สุก พระเมรุเอน
สามภพ เบื้อย เปน ยร
เจียไย ปาน นักร ลัม

๑ หล่ม หล่ม ออกอ้าไ้อ
จร จาก นช ษนค์
หาว่า วัง ว่าบ นร
ถวาย เลิศล้ำ แล้วยล

๑ อภกรรม เกรียม สวสค์ให้
นอญเนตร ขารากิน
กายคัก กัณน แก มา
โค ย ปราณี คัวย

๑ กร เกษณมุกไท้ว
สขสุราสุรใน
ขอ สม สุกดา นิจ
แสนสเมรุ ห้องฟ้า

๑ ชครวากามิศน้อง
ใน รณ นาภิ
เทวาสุรารัง
จําราศชาย หิว ช้า

ทินกร กั คี

อ่อ น ลัม

นรนาศ กั คี

หล่อ องค์

อกพระ พ็ เอย

เมือ น

ชลมารค

ไล่ สิบ

โศยหา

ยั มัวย

ไกล แม่

เท่าโย

สรวงสิทธิ์

แผ่น หล้า

นุชนารด เคี้ยว แม่

ข ใต้ ปราณี

ยัง ยัง คิก แม่

พรัน กว้า

บิก แ่ง ไปๆ

อู่เซย

๑ พาดไขว้ แข่ง แขน	ทรุ ทรุ
อาสยชคต เกยผเคบ	แถม นื่อง
ฤมา นีวรัทน	ชาเยศ
สย ประชาชน ช้อง	คล่ำ สิ้น
๑ มา สาสาวเลข หน้า	นงใน
ผู้ นที ขาว ถวิล	แก้ แก้ว
หาเวศ ประภาไสว	ชัย แข่ง ก็นหา
ไอ้ อรุณน้อง แคล้ว	คลาศ ฤ
๑ ครมกขไมยมาศ แค้น	ทรุ ทรุ
ควัสมรรต ไชยทรุ	เทวียบฟ้า
พายคำ จำหรัส แครง	ใสล่อง
หมักสัทลึง รัง หน้า	อึก อือ
๑ ผู้พวยพลไต้ หน้า	ปลิวไป แฉ่งหา
ฉายฉาก ภายพลบ	ขึ้น คว้าง
ช่างอ ช่างายในข	ทอง เนตร แล้ว แช
นึก รำฤกรงสร้าง	แวก สม
๑ ไกรกรายฉายฉาก หน้า	บึงปลิว ปรีหา
คึก พิมานไชยชม	บ เว้น
แลเลา หลั่ง ลองลิว	ลม ล่อง มา ฤ
อ่อน ถ้ำเภา พายเท้น	ตาก หัว

๑ วรทงไฟโรเพียง
กลขัณจง เกลา กลัว
เกลียว กลม วัณ ทวย กลาง
เรือ หาก ฐั น้ำ น้ำ

๑ พิศ พล ขอ ฉาก หลั่ม
ขัถ แมลง ขณะ เปน
กล กาม ข้าง อธิก
ครัง ขาง ฌมอ ชัน

๑ ทา เรียม กระหงอ้งคัน
ทา หลิ่ง คุก คุก
ชลธาร นที เจอ
อก แผ่น คิน พ้า พ้อง

๑ ฟอง ชล ฝะฝ้าย น้ำ
ทา ฝั่ ฝ่ง เกลียว กลาง
โอ้ แก้ว กิ่ง กัณ อก
อก แผ่น คิน พ้า ใต้

๑ เจ็ก สิ้น ฐั สบ สำ แลัว
ยัง ไข่ ปาน ชุร ชล
กัถ ไทบรรล การ
ฌน ข้าง อธิก วัณ

เรือ นาง แ่งนา
คุ ขัว
โอณ อ่อน มา นา
หาก เห็น

ทวย ขวัช
ที่ ฑน
นชนาฏ
ง่า พาย ขอ พาย

ทา เรือ แม่ ษา
น่อ นื่อง
จาว หลั่ม ไหล ฟ้า
เพื่อ ฝาง

ทา ตก
สวาสติ ไหม
องค์ จาก ไป ษ
ถัง ฝน

เจ็ก สार กัถ
เกลศ กลัว
ใน เกลศ นาง นา
ทวน มาลย์ ใน มาลย์

๑ สุกุ หล้า เหล้นพี
แล รุ่ง แกลลาญ
เรียบ ครอบ รำ อก หาย
เจ็บ จำ าย เคี้ยว ไห้

๑ รุก เกื่อน เหล้นพี
ชก กระ อู เป็ล้อง ปลิว
รูกุ กิ คด
เรียบ ราก ร้อน รน ถ้า

๑ เจียน เจ็บ อก พ้า ฟอก
แสง สำ อัก คิ ภาย
พระ พรุณ ทา ไสรม
ใน สอรา ถ้า

๑ รุก ธาส ยู่ช หน้า
ซ้อน อร คุม คิ
อัมพร ชร ชุ่ม ขาว
แล ยู่ ปาน นอง หน้า

๑ พัน ฤก ฤก ลั่น พ้า
ทุก ทวีป คิน แคน ไตรย
ไฟ กัลป กระจ่าง
ไอ้ อก เรียบ ร้อน ไก้

ศุภาย ณะ แม่
สวาส คิ ไหม
โทย สวาส คิ
แหย หิว

ศุภนอ อู่ นา
พรัน ถั่ว
หาย แห่ง ไค นา
ไข วาย

เพ็ค โยชม
ฟาก หน้า
สรว่ม อาศน์ กิ คิ
น่าน นัน แสน ทวี

นอง หาว
ซาก ขว้า
ทรวง เทวศ
น่าน ไทล

ถม ฉวาง
หมื่น ไหม
ทรี ฌาศ
กว่า แสน

หน้า ๒๒

วชิรญาณ

๑ จร ลิก ลิว ลีรร
แมช แซง จัก หวง แทน
เลง เกือน กัสก แด
เกือน สว่าง คือ ใ้ ใ้

๑ กรร คัก แซ มาศ ฝ่าย
สวะ เมฆ อัมพร โพนม
อก พ้า จำรูญ วัธ
อก ราม ฤา ฐ์ แล้ว

๑ พ้า หล้า ไส่ ส่อง เท้า
อก พิ กาล มัว เม
พิธิ อาช อากร
เจีย เพวระ เวียม รัก วัธ

๑ ซลทึ ปละ ปลั่ง ควัง
หา เวศ นาวา วา
ทก ปาง ชคาน คิน
กต วกู ส่อง ล้า

๑ ไล่ ซลนา เวศ แล้ว
ซ้อน รทวย ทวย กต
เวียม พายว โงง โทง
เพวระ เพ็ด พด พาย หัม

ลัษ แซ แซง นา
แม่ วั
ลิว ลี แล้ว แซ
โลก หี หาย โคม

ไทร ทวัธ

ผ่อง แล้ว
เจียร เมฆ
ผ่าว เผา

เทียม สุรย์ ส่อง แซ
มิก นื่อง
เวียม ไรค
ว่า ทาง

ทาง สิ้น
วาค หน้า
สคิธ แม่

ไล่ ซก
เมือ ไรง
กิง กัม
หก อยู่
ห่ม แรง

๑ กวรวกัถ์ เกื้อน ถัง แถ้ง	โคม ถวาย
ทุก ทวย หญิง ชาย แสง	ล่อง เหล้น
ชัย ชอ ชัย แคน หลาย	เพลง พาทย์
คิ ติง หิ้ว น้าว เต็น	ร่อน วา
๑ โคม ทอง ประทีป แก้ว	เรื่อง ใน
อก พิ คิธ โคม คำ	คู่ ได้
เพลิง ผลาญ กระอใจ	วนิ เกร
ทรวง รวง ถาญ ไหม	ย้วน เปน
๑ ทกซ์ ทัวย ลิ ภาคย ลั	ดิ แลง
รศ ย่า ยาม เขญ เขญ	ชอค ชัยน
รำฤก สม เค้ง แสทง	รศ ราก
เพลิง ราก ร้อน เรียม ร้อน	ยิ่ง ยง
๑ เสา โคม สรว สรวา ชน	แขวน ถวาย
ใจ พิ แชน ขวัญ จง	ไต้ ม้วย
ไฟ กาม กำ เคา ภาย	คัก ค่าว เคียว แม่
มุช ขบรม ร้อน ทัวย	พิ เทย
๑ เคือน กลกกร คัก หัถ	ชลาชล
ชลชลา นอง เนน	ผ่าน ถ้าง
ท่อม มาว คน ติ จน	ตา ผึ่ง
นิกร รำ ฤก ให้ ช้าง	ที่ หัน ไคร เต็น

๑ เทน น้ำ คละ คลั่ง คล้าย
คลุ้ม คลั่ง อา เปรณ เปน
ขเทณ สุกามา
ลุ่มมี เถย ข้ำ

๑ ชล กาม พช กล้า เกตศ
โชน ญา ไทย ชล รน
ชล เชนือ คลั่ง สง พระ
ชล แหบ ชล หนี หนี

๑ ถวาย บุญแบ่ง แกด้ง กล่าว
ถวาย พระเปริยง พलग มน
โคม ทลง รงง รงเลช
บุญ กุศล เวียม พร้อง

๑ นาวะศ เวียน มารก ท้อง
ยม นทึ ขาร ผาย
พาน โภช นามิณ
มวงสรวร มุช หนีง ค้ำ

๑ สาย โคม รว รย้า
คือ กังหัน หันลม
สรวา โคม ยี่น ขวัญหาย
เสียง รอลราก พาล ค้อง

โนยนา แม่ น้า
คั่ง ข้ำ
เมืง เคียค ไล่แม่
ทาบ ทน

ชล พระ หนีแม่
เมือ หนี
ชล ไทญ์
ย้อม กต

ผล เผยช
ม่น หนีง
แซ แซ่ง
พรว ถวาย

ทาง สิ้นช
ทัว คล้า
จาบาท
คุ่ม เจ้า รงสม

รย้ง รวย
รอก ร้อง
หา แม่
โทรก ทรวม

๑ เสียง รอกวาก ขึ้น เห็น	ใน รัช
บุ๊คเชือก สรวา โคม จร	จวน ขึ้น
รยาไปล่ ยลิว มุขย์	บน เวก
รอก เร่ง ร้อง นช ชัน	เร่ง รน
๑ มฤค รรค มา เห็น พ	ฝึก โคม ฤฤ
กลเมือ กลกามกล	คัม ค้อน
กลนช แหนบ แหนม โจรม	จรกวาก
กลเมือ เจ็บ เรียบ นช ชัน	ชอก แสคง
๑ ว่ารัก เคือน อ้าย ถัน	ถึง มา แม่ชา
ฟ้า จาก เจ็บ ภิณ แคนง	ลห้อย
ชกแล้ง นช โยชนา	เลอ ล่ง
แด ท่งธาร น้ำ น้อย	น้ำน หาย
๑ ชก ชล คลา แกล้ว แผ่น	ปรัด พิ
หญูร่น่า นช ทรอม ทาย	ท่า เค็ช
ค้อ เรียบ มา จำาย ศรี	เสาว นารณ
ชก แขน เขนย ชนน เจริญ	เจียบ คัลย์
๑ กระคณชก แห้ง กระ	หิว โทย
ชด วรูก แก ยรร	ห้อย นไต้
ปลา แปลา ไปล่ วัจ โยบ	ชก หว่า
ยาง ยุง ยง ยงง ไค	คุหมาย

๖ ร่ำ ร่ำ ร่ำ ร่ำ
ชิง แอกลีสง เวียม แปร
ขอ ขัน ขัน รรทอม
พรวาย ทัวฟ้า ออก ไหม

๗ ลม พัก เพลย ขาว ทัว
ลม แล่น รัย ขวัญ บิน
เวียม รัก ร่ำ ยัง เอย
ตาร ส่ง ว่า ร่ำ ภาคไค

๘ ว้าว รัย ขาว แล้ว ว้าว
ลม ส่ง สายทรวง พา
เวียม พัง ขาว นช คง
ว้าว ข บออก สรร หน้าย

๙ รุก คุ ร่ำ ภูรี เทถัน
ทุก ทัว หนิง ชาย พวง
สวณ เลียง สำเนียง อย
แสน สมน ถ้วน ท้อง

๑๐ มฤค เคียร ไรช เรือง
จันทร์ แจ่ม จันทร์ งาม
ควิ ขาม พวาช ชก
ไธกร โนบ เกียว หน้า

เวียม ทรรค
ม้วนไต้
เคียว สวาสกี
ม่าวถวิล

ลม เอย
บ่าไต้
ลาญ สวาสกี
แม่มา

บิน ขน
ว้าว ทว้าย
ไฉน อย
แสน ทรวง

มทรรรคพ
พวง พ้อง
เจียร โลภย์
ทัว เมือง

เพ็ญ ภาคศรี
ล่งฟ้า
ชวน เพ็ญ เพ้า ไซ
ไทม์ ฤา

๑ เรียบ ทรม ทระ โคมก หมาย

อกทว่า หวัง หวัง ดาย

ทงทอง ท่อง ทิม ปลา

ชุกชุก ร้อง เรียบให้

๑ กระสรวร ร่อน ทัณ

ชอก จาก รัง ชวน โชบ

ชุกเมื่อ ชล หวัง

ปลา เล็ก น้อย ส้อย สี่

๑ แชนง พิศม์ ครัน ท้องไม่

ครัน เมื่อ กลืน กลแกง

ผู้ก สร้อย ชุณง คชุก

พรวเพือน ยิง ร้อย ย่าง

๑ พัง นาด แดเข้า เลิศ

เหลื่อ ไล่ ผอม บาววร

ชุนบท หม่ไป มา

บุงง กระชอก ร้อง

๑ รุกู คุ ว่าว คว้าง

เห็น ว่าว คว้าง ออกปลอม

สายทรง ษ นออกทาว

เห็น ละคร ษก พน

เจกา

ยได้

ทองใส ฝน น

ชอกโอบ

กระสัง

เมื่อนี้

แปลงทาก

สาก แชนง

คือชุก ฤา

เกียง ก้าง

นิราศ

ที่ ข่า เรียบ คัดนี้

รวงน้ำ แม่ชา

นิศ นอง

เหลื่อ แกล่

ชวบ ทรม

กลาง ทาว

ว่าว ชื่น

ทรวง พิ

พน แก

๑ ปาง ทวิช เริ่ม แรก ทั้ง	แขวนชกาน
ชกาน ทั้ง ชกาน คือ	คอกไม้
กันแสง กันแสง สार	สายโยค
ไอ้ออก เรียบม คึกไค้	เร่งฉวัด
๑ เห็น พาทุเลศ เหล็ก	ขรรษา
คือ คู้โถม ถินวิน	เพื่องฟ้า
เสนงทองรอง พราย	เพราเพริศ
เท่เบเหมือน หน้า หน้า	หน้าย เกื่อน
๑ ชมนม ทั้ง ห้า เริ่ม	ถวาชชกาน
นาวิศ ขวณี่เหมือน	อ้อมไ้
ภูษาภิภทลหาร	พระบาท
เห็น มหรรคไฟไหม้	สวาสค์ แก
๑ ขวณี่ ขวณิศ แก้ว	การเท
เหน ประเทด เรียบ แล	ขม้วย
ไอ้เหมือน ขเหมือน เม	มาลย์มาศ ภูเคย
เรียบเร่ง เร้า ร้อน ค้วย	โคกแสน
๑ มฤค เคียร สำฤทธิ ลั่น	เสร์จฉินท์
ท่าย ขเห็น โถม แผลน	แผ่นฟ้า
เกียน ข้าย ก็เจียร จินต์	เกื่อนยี่ แล้ว แช
ยัง ขเหน ไทย ชำ	ชวค นาง

๑ ขยชา ภิ.ศก สร้อย
รัตน ฐคา เกี้ยว กลาง
ขยล ขพา พัก
เสนาะ คึกใน พ้า เหยย

๑ วิมุขทวิชาติ เข้า
โอม ช่าง อาคม ถวาย
ถวาย สร้อย ชลา ชร
พาน ทำนุก ทกซ้อง

๑ มนตรี มนตรี เรือง
ทก ฅมณ ฅน มลนาย
สมเคียร ฅน เสาวคท
ไอเอน ฅน เหน้า เหน้า

๑ เกษกต ประพาศ ถ้วน
นึ่ง แนน เองจาก ใน
ปรา ฅน จากทิว ติศ
เวียม ราช ไทย แคล้ว แคล้ว

๑ อัมพร อาเภท แ้ง
เก็อน ฅน เจียร วจส โกล
มูรชา ภิสิทธิ์ ถวาย
บถ รบ้า มณ ฅมณ

ศรี สวรรค์
กล่อม เกลี้ย
เพา ฟี เกี้ยว แม่
เจียบ ฅน

ถวาย พร
เศก สร้อย
มณิต
แคล้ว ถวาย

เรือง ฅน
นอม ฅน
บุพร ราช
แม่ ฅน บถ ฅน

ถาร ภิ
บ่อ แล้ว
ถิล ฅน แล้ว แส
ถล้า ฅน

จำ ฅน ถวาย
เกศ ฅน
สึง ฅน
ฅมณ ฅน

๑ ถนิม เมือง แหมน เสด็จ สร้อย
 ต้า เลิศ กรุง ไกล
 ไชยณ ทวาร ตรวท ตรี มุข
 ชาร ชำนาญ ทรุช หน้า

๑ สุริยไฟโรจ เสด็จม
 จันทรพิमान เพ็ญ โปชม
 ทวราชพรหม จำรณวิทย์
 เวียมเย็บ คึก แกล้ว แกล้ว

๑ พระพลาญไชย ตั้งแต่ง
 แสน ต้า กษัตริย์ ถวาย กร
 เพียบ มาศ เว็บบ มาลา
 กร กอก คัลล์ ม้า เกล้า

๑ เทิน หัน เกวียน แก้ว แก้ว
 วาง วัง ถัย ถัย โทน
 รอย สุริย สุรา เสก
 จาก อก เวียม กือ ห้า

๑ รำ ขรรเขศ แกล้ว
 คือ อัคร สว สวรรค์ ใน
 มทรศพ ขณ โดม
 ไซ้ขทน นุช หน้า

เกษม ศุข
 หยาบ หล้า
 ไว เวช
 เลิศ โดม

จรูญ วัธ
 ก่อ แก้ว
 มช มาศ
 คัลล์ สมร

ตฤคา
 กรวย เกล้า
 มา ลาศ
 คล้าว โคน

เทิน เท้
 ท้อง ถ้า
 ทวง สวสค์ ไปๆ
 ทำ โจ

ถวาย โดม
 ฟาก ฟ้า
 ลาญ สวสค์
 โศก คัลล์

๑ นารินทร นาริสรื่น

จาก ออก องค์ เว็ม วัน

หา หาย ขเทศ ไคม

เร้น สุรางค์ ไว้ ค้อง

๑ เทียนทองพิเศศ ตั้ง

รัตนสุพรรณ ขรรจง

ยัก เหน กรอสีบ

ท้วย กำเภา ไว้ เรือ

๑ วันชาติพชาติเก็บ

โอภาส เพ็ญ ฤพฉวาง

ไธ รัตน ฤมณลี

เว็ม รทวย ทกซ์ ร้อย

๑ เช้งเช้งซ่าน หน้า

ทกพาง ขยบัน เถิง

เว้ง แล กำเภา หา

ยั้ง กว่า เพลิง เติบม หัน

๑ มนตรี มนตรีศ ถ้วน

ไธ ย้วย แล เถิง แล

แก้วแก้ว ฤการ มาลย์

จำอฐร ทกซ์ ล้า

รักโฉม อยู่ๆ

เว้ง ร้อง

สมร มิ่ง ฤเขย

แห่ง องค์

เทียนทิพ

ซ้อ เซอ

แสน โศก

รวก ปาง

ตยัก

ซ้อ ซ้อย

ลา สวาสก

ถ้วน เพลิง

ไธยนา

ซาก ขวัน

รพภ เวช

ห็น แด

มนทาน ถัก

โศก ซ้า

มณมิ่ง ฤเขย

เลิศสิริ

ไปแธ

๑ อัญชัน ชูช่อ ช้อย
กล วมลในขนิล
ครั้น กิด กำเภากลัก
จรถึงทางทิพห้อง

๑ กณิกา กณิกษ สร้อย
ทรงสมาลัยแมลง
เห็น เปน ประโลมศรี
ยัง เบื้อง ภัทราชา

๑ เห็นเพลิงเพียบไวโรจน์
เจียจำรายเครื่องเคียว
กังหรว กังเหิน ทก
คือชลาลัยน้ำ

๑ เรียม ภารวญสวาสกัให้แทย
กามกระอุอกแถม
มีทับขันทูนาง
รวกจรวคหวาวนไต้

๑ อคนิสาโรชฟ้า
เสียบ ยัฎฐาภา
รวกจรวคสีทองสีท
เสียบ รวค ฤาอกไฉน

นิลรัตน์
นั่ง น้อย
กลางเฑร
แห่ง องค์
สาวศรี
แต่ฟ้า
ไทรยชาต
ช่วย เจ้าจอม เกี้ยว
รุมอก พี่แม่
พรัน กว้า
ทวย สวาสกั
ดั่ง ตาม
แหน นาง
กำไ้
อกหว้า แล้ว แช
แม่มา
กรรชิต
กอกไม้
เซ็งซ่า
นำวทรวงเททรวง

๑ สายเพชร ตกไตรค น้ำ

เมืมนมณิขพวง

คือในย วิมลทก

แลเล่าไซ้มุข แก้ว

๑ เพี้ย ทิพเมิน มุ่งเพ็ช

เคบยัตินทากรรม

ไธ แก้วเพี้ย กลาง

รักษ แรง รักษ แคล้ว

๑ กัทร เติน ฝ่าย ๕

คือวันชาทวงใจ

มารศรี วิศา

เจ็ย ชิ่งเพ็ง กรรม ทัณ

๑ งามกลกรรณิเกษแก้ว

โอภาสพนมเพียรพวง

เพี้ยเพ็ชรพิยสถาน

รุมโรค ร้อน ออกช้า

๑ โคม ทิพเวทาศ ห้อง

เท่ง แลเทียร เรือยริว

คือโคม จำเรียง เปน

เสวย สรรค์ร้อน ห้า

คาตก แม่ชา

ภักแพรว

มาโนช เว็มเซย

พิศลย์

เพี้ย นิมเซย

เกษ แก้ว

สมรมัง ภูเขย

กล่าวใน

เวหา

พิรอัน

ทวงพราก ไป แช

แคลทรวง

อรอง มาลัย

พรัน กว้า

แคล วาแซ

ชาคขว้าขวัญปลิว

ทาว เทน

ร้อนฟ้า

ปาง เสพย์

แห่ง กาม

๑ ทรวา แทว่แทว่โลกย์ ว้า

พรายภณรย์ยาม

ทวไทร จำรัส ภัก

เวียม รำภัก ห้อง ห้อย

๑ พรรณา ทก สิ่ง สร้อย

ใน บุษย์พิมล สมร

สข สิ่ง ทัว สรรพางค์

ใน นช เจ้า สอภ กล้อง

๑ ใน นาง เวียม รำสัน

ตาล กำเภา ๓๓๖

สรวางค์วรางสุค

แม่แผ่นไทรภพม้วย

๑ เกือนสาม ปะเวคไว้

เวียม รำ ทวง เกียว กาย

ประจกกระมล แค

อกกำกรม เกวียม หม้า

๑ โอ้ แก้ว วนิภาคพันธ์

เกือนใหม่กลใจอง

รัชทินทิวารง

ฤๆ ท่อน เสียง ส้าง ร้อง

เสียง สัก

ภักย์

ทรวาโลกย์

เมื่อ เกล้าอรร

พรรณนาง

โสธน้อง

ประกาศ

พิ ทว

ใน บุษ

รำ ค้วย

เจียร เจทร

ไข้วาย

เวียร แช

ทวน พ้า

ตาล เทวศ

ใหม่หมอง

วนิภา

แจ่ม แจ้ง

ยามโยค

รำ คุณ

๑ อามุสสุกสวสก็สร้อย	เสาวกเช้
เจียรจำงาบมาทูล	โคกเครา
มาลิวิไลยกล	โกทั้ง นีนา
โรกทิวารศเร้า	โตรกทวอม
๑ กวงทพโมลิตเกลา	นาวิเทร พี่เอบ
อ้าอาธมาทกอม	ชู้ไต้
อัมสรุราชิน	เยียวหยาก มาฤ
เวียมกระชอกไหม้	แม่ฤ ปรานี
๑ กวงจาววณิภาคพัน	เสาวขุย
ชิกชอกลงมาลิ	เสียบสร้อย
กลิ่นเกลี้ยงภาจรอก	กมภาค
เทหฤไทยเวียมกล้อย	กลาศแก
๑ เจียรจิเทรพิโยกร้าง	แวมรศ
ภักตร์สุคาเจียรแดง	หยากหล้า
สายสมรมิงมณฑ	มาโนช ภูเอบ
เกื่อนใหม่มาแฉ้วหม้า	ไข่เมิล
๑ สุริยแสงส่งสร้อยส่อง	สุมามาลย์
คึกคคสุริยเกิน	ผากฝ้าย
ถวิลทิพสุภากาล	เสกียาตร มาแม่
ในสุธารากล้าย	เร่งขวลใจขวล

๑ รรจิตร ใจเทวห้อง
นิลกัณฑ์ไตรปิฎก
ในเวียงมั่งในบุญ
นักรบร่ำไห้ไห้

๑ เกื้อนเพ็ญสาโรชสร้อย
เรียบรายจักทอง
กัลยาณคิไพธ
ไอ้เห็นหายห่ม

๑ เกื้อนสามรังเริ่มแก้ว
สมสอชบขบขาว
วันยามโยคราตรี
ไอ้เมื่อวันวางซ้อย

๑ เกื้อนสามสาโรชห้อง
ชกกระชกรวงขาว
เกื้อนกลฝ่ายนุชเกลียว
เกื้อนเร้งไกลนุชคล้อย

๑ เกื้อนคณนัยกัณ้อง
นุชว่ามาฤมา
การควาลิขณ์
เกื้อนเร้งมาห้องแก้ว

นางนุช ฤมา
สวาสกัณ้อง
บัวมาศ
นางนุชฤมา

สรทการ
ท้าวลัม
ภักเธรศ
แสนทรวง

กลศรี
คอกสร้อย
ไทรเพท
ช่อมาลัย

นางเคียว
เธรบ้อย
กลมสั มาแม่
เร้งกลา

นางนุช
เร้งแก้ว
หายแห่ง ใคนา
เร้งหาย

๑. ภูมิธรณ์ชราภาพสรวัย
ภักดีภักดีชัชวาล
เจ้านิคมเจ้านิคม
เจ้าพิภพเจ้านิคม

สวามิภักดิ์
กตัญญู
ขัตติย
ชาคร

๑ สายันต์ยลัษรีย
ไชยคิสงแ
โทยททวท
ธารศนธารกั

วนิดา บึงแสด
แข่งแย้ม
วดีภาค
ทริยตรอง

๑ คีตกวีเวียงว้าวะฟ้า
ศศิสมุททมาขหมอง
โสภานิสมถักยณ
โสสงโถมทแล้ว

ฤทธิมาตร
ไข่มุกแก้ว
เสาวเลข
เลิศจันทร์

๑. คึกคักพาไปทอดผ้า
ถอนถอกเททรวงกรรม
รทสงพระไฟ
ยังไปเห็นนชให้

กองใด
 กองไหน
 ศักราช มาแม่
 พี่ให้เฮภา

๑) อาจารย์เริ่มตั้ง
ถวายสกุณา
รักษายาวสาวพวง
ตามส่งไพศภกถ้อย

พนมรวง แม่ชา
เรือนร้อยย
พาลแพดะ ก็นินา
กลาศกลา

๑ แสนสาวสอากเพียง
โอบคิตกรังทรา
ทวงเก็บวสุธาภิศ
ทล้าแหล่งชมเวียมไต้

๑ ศรีสทวิไฉนารตพัน
ฤว่าอินทร์พรหมหมาย
จึงจากภริณย์แสง
ซ้องข้ายมารแม่กล้อง

๑ พิศเทพโพชแก่น
ทรวงกำกรวมกลดนาม
พลแพนร้อนรำฉวาง
เร่งวันละลาญไต้

๑ เจ็บจำวายแก้วพราว
ฤเทพไฟศภดวง
ไทรบฤทธิ์เล็งแล
จำพี่ร้อแรนหวัวย

๑ นพรัตน์วังเรขรัย
รับบรรจงเจียรจันทร์
โศภทวนอรรหาร
โธษเห็นแก้วแก่น

พิมพ์พิศ
สวาสักไต้
ทิพมาศ กุเอบ
ไต้ วาย

พันแสง
มิ่งน้อง
ประติภาค

บ่วงงาม
เขมปราง
เลียบไต้
แค้นแท้

ฉ่าวทรวง
พริศแก พินา

แม่ฉาย
ไทรยโลณย์ นัฏ
โคกคัลย์

ขมข้มลัลย์ มิ่งแซ
ยั่วแย้ม

สทเทพ
เกษเกล้า

๑ สุธรรวรวกผัน	แมนธรวง
ธอขลอมถักบุพเพา	ขอศไท้
ไปเปปชรณัฏว	เก็วเก็ว
ถลางคณพิพัว	หว่างทงค์
๑ เสรีสังไพศกสัน	สารสุก
เพลิ่งฉโยบวียง	เห็วแห้ง
ว่าววางกระลายมัย	พิกาศ
ไอ้อชรทรวงแล้ง	ถันลิว
๑ เกือนสามเจ้าบราถแม่	แลถับ
ควงฤไทยเรียมปลิว	ปล่งฟ้า
เคียนทวาทระกวักกับ	แมษาศ
เคือนใหม่เรียมรังถ้ำ	ไผ่ฝน
๑ ฤกฐเกือวสี่ชั้น	มาถล แม่ชา
ตรศไตรกเรียมแกยัน	ท้าวกัน
ที่นี้จ้าวรสบน	ยังเมฆ
ชกแผ่นผอมทอหมทวัน	ทว่าแก
๑ ลองไทฝูงรายภูริชรัง	ทำธรรม
ศบสกลเล้งแล	ถ่งฟ้า
ขมจวบขกุลพรวณ	พิศพราง ทานา
เรียมยู่ที่หน้าหน้า	คณั่มหน้าบัวสมร

๑ อาณาอาณาศเพียง

อุกทำกรรมทรวงถน

ควงศิวุลาถักยณ

เกือเใหม่มามาได้

๑ ลาวลาวเสาวภาคย์แพ

ทรงพิญาภรณ์

กรกมุฉีวร

ดูวบแต่ไทรยวักที่ร้อย

๑ ภรรพาพิเศศร้อย

ควบกำเควาคาสุ

ถึงถกมพิณมมุช

ยภประนมนี่ไหว

๑ ทุกซ์ทัยกรธูไอ้

ไผพิมลแมะสรวง

จึงสงฆ์ถักยณ

กรบงคมสุรวัธ

๑ ทคณัจเอยก่ายเกล้า

ไวยัปลิวไฟฟ้า

ไยบถาคั่วไยนิ

โถมเทกสรวรค์ลึงคลั

เพ็ญภักตร์

ถอกไล่

เฉลิมโลกย์ ญเฮย

โคกสมร

สาวสรวรค์

เสียดสร้อย

อภิวาท

ส่วนบุญ

แสนทุกข์

คัมภีร์ใหม่

ยุพราช เกียวแม่

กล่าวทรวง

แสนสุข ใสระน

หุ่ณ้อง

ขาดโกชน ไปแซ

รำนางหานาง

เคียวศรี

ถะถึง

ขารคล้า ไปแซ

กลาสุขของ

๑ ลางดาวพิเศษพัน	ชัยศร
ทรงสไบใบยง	บ้องฟ้า
เทียนทองตระกลด	เกยเกษ
ถวายสมเด็จแสงทล้า	ไผ่ผด
๑ ภรรยาคะหังอไร	อาเม มิ่งเอษ
ชกกระอทรรงท	ที่รอัน
เทรภวงธกองค์เอ	เอภาท
แก้่มุ่ยมาดย์ใช้ชอัน	แข่งเชญ
๑ พระบุษเพญภาคไธ	ภาภักตร์
มาดะญาไทยเปณ	ชัยกว้าง
นึกไถลลลลลลล	สทอโภคย์
แสนเก้าไท่ช้าง	ช้างอ
๑ เจ็บเรียมม่าวไคม์	ทรวงร
กามกระอุชกฤ	รำไค
สาขาลำภาส่ม	ทวยแห่ง ไคนา
ทวยทักเกียวสียวไค	ไควาย
๑ ไกลสร้อยสาโรชเพอ	นวลลลลล
อุกทว่านิพนพราย	พริ้นกว้าง
ไธแก้วเพญพาลภักตร์	ภาโพ
ทวยแห่งไท่จำข้า	กิตทรวรลาญทรวง

๑ กวงเคื่อนสายสวาสค์เพียง	สุกใจ
เรียรรักเคียวควง	คอกไม้
ฉิสากิ่งบองใบ	ฤๅห่อน เอนา
สงวนย์ลิมทนไ้	ห่างไกล
๑ เรียมรักว่าสิ้นสม	สรวพวงค์
พิณเพ็ญเททรวงไป	จากแล้ว
เพ็ญราก็ยังเพ็ญปาง	เผาแผ่น กิณนา
ใกรอาภัยเลยแล้ว	พิณลาญ
๑ บลเกลยไ้ไทรท	ทรมเคียว
พิศม์ผ่าวเผาแกลญ	สวาสค์ข้า
ววมวังเวงเขี้ยว	นฤชีพ
นฤชาติยงรหน้าหน้า	นิมสมร
๑ เผยขัณญญาพาศสร้าง	คิลสุทธี
รงเริ่มผลขุญร	ฝากแก้
สมโภชพิธิพุทธ	สมเพท พลงนา
สมเสพอ่ารู้แล้ว	ท้อเท้านฤพาน
๑ บัมาม่มวถ้าง	ทรวงทรุค
โทรมย์เกสงสาร	แสนไ้หม
ม่เกลม่เคยมย์	บัวมาศ กุเอษ
รคข่ายามยวลไ้	หมื่น

๑ ขี้มาถนัดเกิน	แสนกลีบ	โลกนช
อังกศอเคี้ยวศรี	โคกหม้าย	
วิเชียรวลีจันทร์	ภูวโลภย์	
ทวรมบเรศผ้าย	ผาคแฝง	
๑ โอ้หล้าฟ้าพนพิภ	บุญยัง	แย่งๆ
โทนทุเรศแสง	ส่องใส	
สุรางคณางัง	นงโยค	กูเยย
มาผ่านผาทรวงไหม้	ค้มทวิ	
๑ แสงสุริยวงเรขวัณ	แรงฤทธิ	
ผลาญแหล่งปรัดพิศวี	แผ่นชว้า	
ยังคุลย์บ่เทียมทฤษ	ทศจาก	เจียรเสย
แสงพระสุริยนิภา	กิ่งคิยว	
๑ นฤวางนฤชัพสน	แสนกลีบ	กัก
ชีพนีพบยังเรียว	เรียว	
สรวพางค์คำฤษพน	วิประวาศ	
ยิ่งกว่ากลีบกลัก	ก่อนหมาย	
๑ มลู่ไกลเกลือบกลัก	กลมเกลียว	
ใจพิวังเวงวาย	ค้มหมัว	
เบียดลศดาเคียว	ครอมโศรก	
เรียมร่ารักกันควย	คอกไม้ในนาง	

๑ ใต้ปราณีการณเณอ	เนงลักษณ์
นั่งฤาณอนเอนยวกลาง	สวาสกัซ้า
เสกักรรจำรายคักกั	โสภิก
รวบรูปหน้าหน้าไล้	อวยองค์
๑ ปาณินฤเขศวร้าง	แวมเขณบ ชะภาคฤา
แล้งรศบวรวงสรวั	สิ่งถ้วน
เยพิเคาไครลบ	ณอมมารถ
คัศปายพฤณัถวัน	โทะคตรอม
๑ บัมาคระบัตร์อณ	รนอก โยบแม่
ใจอกงานเ็ยวธม	จิมฟ้า
มทามทรทก	ทกซ์เท่า ทรวงแซ
บิขังวาววาวหน้า	ไต้เห็น
๑ เกื่อนมามาถามข้าว้อง	เกือเพราร ว่าฤา
เกื่อนลียสองเกื่อนเปณ	จวคาลัย
เรียมถามทัวบึงมาย	คิมเวศ
คิมวาศเจ้าผาผ้าย	ผะเก
๑ ทันทั้งรอยแรวกร้อง	ขั้วมยั
ควงพิทวนโคทรทรวงเท	ฆ่าไล้
โกมถมึงโกมท	กาเมศ เรียมเชบ
มาลคิเค็ยวไว้	กิงสมร

๑ วันमारว่องไว้	เวียรไถง
แดงดงากยังอัมพร	ไฟฟ้า
วันเวรบ่ออาไลย	วันว่า แล้วแม่
วันย่นอกวันถ้ำ	แม่เลยวันว่าง
๑ วันมาคล้ายคล้ายรอน	จนเจ็ก
ควงพิชชบาขาง	กลีบเกล็ด
วันรมย์นิราเก้	ควงเกษ
ออกแผ่นดินฟ้าเห้งย	ช่วยครวญ
๑ ยามมาชรรอบไธ	สนไทย แม่อา
เวียนตามพระเตนควง	ทอกไม้
ยามการกำครวญโต	โสภิศ
เขญสกลหมองไหม้	เพื่อยาม
๑ ยามไปทั้งสี่สี่	สนทนา
ยามทีวังพลอยตาม	ต่างเต้า
เททรวงฟ้ารรรจา	วันไปล์
โอภัยอกไธเจ้า	จ่างาย
๑ ทวาทศโกยมาศถ้วน	พรรษา โสภแซ
ยังย่นขายเลย	กำขแก้ว
เทเวนทร์สเรนทรา	ขรเมศ
ยังคำกลก้วยแคล้ว	กลาศโฉม

๑ ขอสมพิเศศสรวัย
 บันแบ่งอัมพรโพยม
 เวทาคำนิล
 จงร่วมรู้ศกหม้า

๑ เขาทองเทียมเมฆศรวัย
 คณพิมานแม่มณี
 โกนีสมเค็จกธา
 วานเวียของค้อกแผ้ว

๑ พระสุริยาฉายผาคม้า
 รติมานชูชม
 ขอเสกจร่วมรมย์จันทร์
 สมล่องค้งแล้ว

๑ นาทาสโรชน้อง
 ถนอมขรรค์ขอมชม
 กัณธกัณธกัณธกัณธ
 คณกลั่นคนธาวเกื้อ

๑ พ้ากนิแค้นเควียคั่ว
 สุริยคศิเมรุทรี
 ทวยยังสรวาจิตร
 จิปากทงลิ้นล้ำ

เสาวณี มั่งนา
 เพื่องฟ้า
 เวทาศ ไปแซ
 ใหมคิน

เวทา
 ฝั้นแก้ว
 ทรีแค้น
 ฝ่อนให้สองสม

ม้านสรวรค์
 ช่อแก้ว
 มุลเมฆ ไปนา
 สว่างร้อนเรียบมตรอม

นิลนาร แม่เอย
 ทวยเนอ
 ชกอาคม
 เคศศรี

สาวสินธุ์
 แผ่นหล้า
 กระหวด ฝั้นนา
 เพื่องเจ้าเจียรจิตร

๑ ทวงเคี้ยวสุกสวาทกลั	สงสาร	พี่เคย
กลืนกำจระหอมหรรษ์	ค้ำ	ค้ำ
ฮับศรบกตถสถาน	สามโลกย์	
เทียรไม่ปานนุชหน้า	แข่งแซ	
๑ สบถวิชัยศรียศเจ้า	คินชน	
พณแผ่นภพเปรมแปร	กรายเกล้า	
เคไชชโยธ	ฤทธิเดช	พระนา
ถวาชรัชมาลย์ท้าว	ท้าวเท้าม้า	
๑ โสพักเลื่องโลกฟ้า	คินคาณ	เกษนา
ทุกทั่วไทรภพฤ	ล่งฟ้า	
จักรพรรดิย์จักรพาฬ	พินเคช	
อัศวราชเสวรมย์กล้า	เรอชมย์	
๑ เงนุโภยพยาธิแล้ว	นฤคัลย์	โคกแซ
นฤโรคโรคาคม	ไยล่เป็ดอง	
จงเสวยมโหศวราย	สบสิ่ง	
เพ่ต่อเสวยสุขโข	บ่าวค้าวนุพาน	
๑ ยัญญาติเรกเจ้า	จอมกษัตริย์	
ครองครอบภูคาธาร	ท้าวไท	
จงเปรมใจจักรพรรดิ	จอมโลกย์	ชรพ้อ
รัตนราชถวาชระไพร	ศว่านมาลย์	

๑ ทราบสิ้นสุริเยศฟ้า
ยังพระยศยังสถา
ทราบสเมศวรวิทลาย
คงควมขบญท้าวแล้ว

๑ เจบเสร์จกล่าวภาพย์เกลี้ยง
ก็อมณีมาไลย
เป่นเฉลิมกระวีสาร
วิทนมณีมาเยสร้อย

๑ ขทโคขถ้องแท้
เชิญกระวีวามสรุค
จงเป่นมโหสถวิค
ขทลิ่งโคขคช้อง

๑ การกลอนนี้ทั้งอาทิ
เขาวราชสามนต์ไทรย
ขุนพรหมมณตรีศรี
สารประเสริฐภาชา

๑ อยทชบายศโยคฟ้า
กระเขมบุรีภทร
ทวาทศลียสองมี
สังวาศกระเขมศขท้าว

๑ เสวบรมย์ชมมทามโหสถวรย์
มีวขปรัถพีแผ่นฟ้า กระเขมสมบรม ถ้วนหน้า ทัวท้าวขยชค
ท้วนหา

ทิเหาย ก็
อย่าแคล้ว
ทชเท่า ลงแฮ
แผ่นฟ้าภพไทรย

กลอนการ
เวียขร้อย
เสาวนิศ
เศกสร้อยสรวมกรรม
โคขบรรด ก็

เศกสร้อย
ก็เวก
อานชาชาโคข
กระวี ห้างนา
แผ่นหล้า
กระวีราช
ช่วยแก้ลงเกลากลอม

ชรณ
ขึ้นเกล้า
สังเวศ
ทัวท้าวเสวบรมย์

ทราบสิ้น จันทร์สุริยศรี

พยุหยาตราเพ็ชรพวง

เจ้าพระยาพระคลังทูล

เป็นผู้แต่ง

ทั้งกระบวนเรือ กระบวนช้าง กระบวนม้า

ร่าย

ศรีวิชัยวิชัยนร นครศรีอยุธยาเขต อุดมยศทั้งฟ้า จมแห่งดงห้า
ภยาพระยศ เกียรติปรากฏทั่วคำว ทุกไท่ท้าวท้านกัน เดกเหล็กโลกย่นถึง
เมื่อง เปรมใจเมืองมิ่งเย็น เป็นมงคลจักรพาฬ พิศาศศุขสมบุรณ์
ปฐมนมมารังษัตถ์ เพื่อบพิตรเจ้าช้าง ยศยิ่งยศกาอ้าง อาภาให้พึงแสง

๑. อยุครยาไธภิกโพน มาแปด เป็นฤ
ฤว่าบุญเพรงแสง พระธำ
สิงหาคันพิมานแสง สยบโลกย์
แสงสุวรรณพรางพราง พระพรหมพรายตา

๒. พระมีพระพรแก้ว มรกฎ
ศรีพระสุวรรณจก รังเร้า
พิหารเดือนมฤต รจเรช เรืองแสง
โครโลกย์ถึงคำเร้า นอนหม่อมกรถวาย

หน้า ๕๐

วิจารณ์

๓ ปางจอมจักรพรรดิเจ้า
เด็กรัตนพิณ
จากสำนักนี้สถาน
เปนพยุหยาตราเต้า

จักรพาฬ
คตาศเคด้า
ชยทระเยศ
แต่งตั้งโดยง่าย

๔ พระหลวงชนหมื่นถ้วน
แห่น้ำหน้าหงกร
โดยเด็กรัตนพิณ
ฉนิคชนาคนาเวศห้อม

ทุกพรรค
พริบพริบ
โถงโถง
ยักย้ายตามขบวร

๕ เรือเตี้ยดำเตี้ยหน้า
เก็บซากถอยยรรย
พนักงานนครมาดพบ
แมวหนูสุนัขควัว

ชอนชบ
กิ่นกิด้า
พานด้อง ถอยนา
ได้ตั้งเรือเอง

๖ เรือพิณชนหมื่นหนึ่ง
หกถ้ำเห็นถ้ำธารณ
ผีพายจ้างบ้ายวน
กุมกรอบแควแต่ถ้วน

โรงศาล
เตี้ยถ้วน
ยืมเพื่อน กัณหา
เหล้าหล่นเคียงกัน

๗ เรือแซพระยาแซกฐ
ผ้าโพกคตาทอทอง
ถือได้จับเขวกรทอง
พายนั่งไฟจ่อจ้ง

เคียงตอง
แต่งผู้
เจียรบาศ คาคณา
กำลังสู้บพดาง

๘ แชกักต๊าวเวกันั้น	นครอิน
ตมิงเตชแซลลวสินธุ์	พ่องน้ำ
ทะคองกุนโทกิน	ฮวดไอ
ตั้งโตให้เขนควาคว่า	ทอดหน้าเรือเรียง
๙ พัพทชดวึงหว้าย	ฤาถง
พระยาเกียรราญวงษ์	เทือกท้าว
ชนวรตัมทเดมอหงษ์	เหวให้จ
พระยาพระรามรณห้าว	แห่ถ้วนถ้ามอญ
๑๐ ไชฎกประดาศักดิ์แก้ว	เศรมฐี
แซบวรวราริ	รับเต้า
ทอ่งลือธวาชเวว	เคยคู่
แซทวิธมทกตาเคถ้ำ	กลาศเค้นตามรด
๑๑ แซลสินธุ์ส่วลัดพิณ	อรรณพ
แซพิทล้ากรวดบ	แห่ถ่งหล้า
ทถังโนชนาตชนบ	ชานคู้ กัณหา
เรวตั้งถมถั่วฟ้า	ถักนัวฤาถม
๑๒ แซไชยานพล้า	ถำคอม
แซจบถำกรขจร	คู้คำ
บรเทพชื่กุงบงอน	งามแง
ไฟกุ่มชนถุนม้า	ระกุ่มักมกถาง

หน้า ๔๒

วิจารณ์

๓๓ ชวณนทร์ โนนาคโฮ

อวดล้ำ

สอเสียดครุฑขาว

ผ่องแผ้ว

เรือไชยชื่อนันทา

เคยชั

ถาพมากคนโทพร้าว

เพรศพร้อมดงาม

๓๔ เทพธรรมาภยชื้อ

มหาดไทย

นาเวศราชมไชย

ชื้อชัย

ชั้นชวณนทร์ไว

วางว่อง

ถอยเลื่อนตามชดกต้อย

คดาศเคด้าโดยกระบวร

๓๕ ไชยฉัตรวรรณวาศ์ฉ้วน

วรรณฉวี

ค่านนท์อินทรเทพม

ชีแชร

ศุภวรรณดาวทาศ์ศรี

โสภาค

พระพิเรนทร์เรียงหงษ์

คู่เจ้าสองเล่มขอ

๓๖ หลวงทรงพรพรายไต้

นาวี

นามเขจรพาชี

ไชยช้า

หลวงปราบพลแสนมี

ไชยชื้อ นานนา

ศรีอศิศรตองกล้า

คู่เจ้าเล่มอกัน

๓๗ ชนช้างกำแพงถ้ำ

เลอถาวร

ไชยชนะชการ

ชื้อช

วังเมืองยั้งหาญ

ไชยชื้อ

ชำนานุชกรวมดี

ถาศเคด้าตามกระบวร

๓๘ กำแพงพุดภาพช้าง	ชนชวา
ไชยชนะภานุ	เชิดช้อย
วังเมืองฉางไชยรา	เรือช
ไชยภานุศกต้อย	คลื่นเต็นตามชด
๓๙ หลวงศรีกาฬมุดเรือ	ชำนาน
เรือไชยงการ	ยาตรยาย
ทยานทิพย์ผาสดธาร	เรือรือ กัณหา
หลวงเทพเทพาชัย	หนังสือเรือรมย์
๔๐ ไชยภานุเกศดองดำ	ทองทาม
พระพิไชยสงคราม	คึกคักวัง
เกศภานุไชยศนาม	นาเวศ
พระรามกำแหงช้าง	ฝ่ายซ้ายอาษา
๔๑ พระพิไชยรณฤทธิ์รวิ	รณรงค์
เถลิงไชยชำนะยง	ยิงหล้า
ตะภาไชยพิทักษ์	คดราช
พระพิชิตณรงค์กัถา	คู่ช้างเขนทอง
๔๒ ไชยเรือฤทธิ์เร้งเร้า	พลพาย
ขุนราชเดโชไชย	ยิงผู้
ไชยพิศณุโพรงพราย	เพราเพริศ
ท้ายน้ำจำนำชู้	เลื่อนหน้องดำดอง

หน้า ๔๔

วรรณญาณ

๒๓ กรมเมืองตำแหน่งหนึ่ง

นาวิ

เรือไชยไหววรณ์

แน่น้ำ

ไพศรพกรมด่าดี

ถาถาศ

ไชยน์ที่หัวน้ำ

จึงหว้ายฤาไหว

๒๔ เรือไชยนครคุไ้

กรมวัง

ขจรไชยกรมพระคลัง

ท่านแท

จักรุตกรมภักกรมบัง

คมบาท

งามถึงน้ำงว

เจียดคงพานรอง

๒๕ ชำมาตย์ภิมุขเรือ

มนตร์

เรือศักดิ์เคียรราชสีห์

แน่น้อย

พระยาธรรมไทรโลกยดี

หุดกเถศ

เรือรูปคนดีห้อย

แจ่มหน้าเดิมเหมือน

๒๖ คนดีห้อยใหญ่ห้อย

ยศมี

กรมกระดาโหมดี

ถาศเต้า

เรือเคียรราชสีห์ศรี

เดิมอมาศ

นายมหาดไทยเกล้า

คู่กลัวยกถอกดา

๒๗ วรชนไชยชาติตั้ง

ต่างประตุ

ระวังราชวิบุ

เหตุห้าม

เยี่ยงฉาใหญ่ยงตร

ตาแต่ง งามนา

คราครวญเรือเขนข้าน

ถ่วงถ้ำกระบวรใน

๒๘ นาวาจะตาทกม้า	แมนสุวรรณค์
เป็นทวารวอจร	ณพท้าว
หอดวงราชนิภูตกรร	กระบวนนอก นนนา
กุมกระสุนณะน้ำ	คู่ด้วยวรุณ
๒๙ กระบวนนอกนอกจนแจ้ง	ใจความ
โดยขนาดทำตาม	อย่าเว้น
ดำรับภวโนยนา	นรเทพ
เห็นอย่าเห็นดุดัน	อ่านแล้วจงจำ
๓๐ อังหมะตูกหงัด่วน	พลพาย
ขุนอินทรีนาวนาย	นั่งน
หม่มแมงให้หิวคตาย	คตาคตาศ
กระหุ่มเสียงให้หัด	กักก้องกตุมภาง
๓๑ ขุนพรหมนาเวศเชื้อ	ดนตรี
เรือราชสุรพินามมี	คู่ของ
ตระนาวตระหนักดี	โพนเทศ
ตฤบตฤบเสียงกลองฆ้อง	หุ่ยหุ่ยกระหุ่มเสียง
๓๒ ลำดับจับจัตวีว	เรือเรียง
สินธุบัณเฑียง	เผยผาย
อินทรียักพิยเคยเคียง	มาค
ตฤตฤตผนทราย	ร้อนชนทนทาว

หน้า ๔๖

วิจารณ์

๓๓ วิชาโดยเลิศล้ำ

ถ่ายทอด

ว่าไพบูรณ์ผลของ

ย่องฟ้า

แต่ถ้าได้แต่ของ

ทาทาบ

พวยบพวยพองฟ้า

แต่ณด้าถมปลิว

๓๔ เฝย่นที่ว่องห้วง

วารี

เตี้ยงศรีสุชธ

๕๕
พนพน

นักษากวิดศรี

โสภาค

แต่มอบินธากาศพน

๕๕
แข่งในเขจร

๓๕ ขาษาหกเหล่าถ้วน

ตวันนัย

เรือนภกรณตวันนัย

เพรศ์พรง

ขับเคียงคู่คนพาย

เบ้นหม่

ต่างประกวดอดอชิง

โอให้กันชม

๓๖ กิเณท้แต่เล่ห์ท

เทียมสอง

คือตั้งโณนผาดคนอง

คตาศ์แก้ว

สวครพนพุ่มพอง

๕๕
พดผ่ง

แต่บ่ทันแต่แก้ว

แต่ณด้าหมตหลาย

๓๗ อุกกราชือช

ทักทอ

ศรดำแดงฤทธิ์กลด

คตาศ์เค้า

คงคากรินรช

เวียงเวียง กัณหา

สิทธิ์กำแหงรณเร้า

เว้งวันพดพาย

๓๘ เรือโตมหรณพมนั	โคคน
โคคนภพไตรภ	คั่นคั่น
ฉายลาค์ให้ฉายชน	รจเรช
ฝนฟ้าดำครเพ้น	ฟาดพั้งชดช
๓๙ นาคาอุครราชเรือง	นาคี
นาคนายกรั้ว	นาคีมนั
เพียงผาดแผ่นชดช	ธารทอง
พวยประพาศพาแห่น	แห่ให้แห่นชดคนอา
๔๐ นาคเหราราชห้วย	วถไว
นาควาสุกรีไกร	หุ่พัน
ชดต้องชดไถ	ฉิ่งฉาก
พายนที่ฎาทัน	ฉั่นฉั่นฉาญแด
๔๑ มหัจฉริยมหรรณพหมิง	มังกรา
เคียงคู่ถอยดำคดา	คดาเค็ดัว
กระหนกเค็ดลัดดา	ถายเค็ด
กตมกรตามแก้ว	ฉั่นให้ฉั่นชด
๔๒ พระตำรวจในนอกซ้าย	นายขวา
ตำแหน่งนาวาคดา	สี่ไซ้
พระหุดวงหมื่นขุนหา	ตกต่ง
มอญมดจงได้	เรือกรูเรือกระบวร

๔๓ เรือไชยสงคราม	เป็นทวาร
ไชยรัตนพิमान	คู่กัน
พระตำราวุฒิปันงาน	โดยขนาด
เป็นประตูในชั้น	หักห้ามเรือรบ
๔๔ ถาดับนาเวศชั้น	ทวารใน
โดยขนาดตราไตร	แต่คง
ตำราวุฒิเวอร์ไว	ระจิงราช นัสนา
เรือกิ่งน้ำเต้จตุ	ข้าชั้นรายเรียง
๔๕ ธตพิमानไชยที่ห้า	ระหงฉาย
รัตนรัตนทวยพาย	ต้นเต็น
กระแหะกระหนกพราย	เพราเพริศ
ถึถาศดอยดำเหล่น	แต่นถ้ำไครเด่มอ
๔๖ ธนตไกรสรมาศเต้า	ตามชด
บัดดั่งกับขบภน	เพริศแพรว
วิวัฒวิเสศกต	เวียนแว่น
พายที่ลี้กลาแคล้ว	คดองกล้ายชด
๔๗ ศวิพิमानไชยชื่อเพียง	พิศวง
เล่มอพิमानดอยง	ถ่องน้ำ
งอนงามวิโดยวง	วิวาท
ชั้นที่ล้ามงามถ้ำ	เลิศด้วยทองแดง

๔๗ ไกรจักรรัตนมาศแมน	แมนจักรวรรค์
บุษบกบรรจงบัน	เจ็ดฟ้า
ทรงพระเทวกรรมกัน	ไภยเภท พระนา
เค้นที่ตอของปองถ้ำ	เรือกฟ้ามาชม
๔๘ ขรพรมไสยกิ่งแก้ว	กระหนกกรอง
เดกสุวรรณหงษ์ทอง	ทองน้ำ
บุษบกพินาพรอง	เรื่องโรจ
ทรงพระไชยไชยเค็ด้า	อาจไอ้อวยโรย
ตำทรง	
๕๐ ศรีลำมารดเค็ด้า	ตำทรง
เหมพินาพรยงก์	ยาตรเยื่อน
เดกอาศัพทศิวงค์	อมเรศ
จากถ่ถานทิพย์เค็ดอน	ถ่องฟ้ามาดิน
๕๑ ฝัฟายฟายพริศพร้อม	เพราพราย
พายทอดกรัฏกรกราย	เชิดร้อย
นักษราชโบกชงชาย	ไกววาก
โดยคำเนรเรื่อคถ้อย	นั่งหน้าประนมกร
๕๒ ไกรขรรค์มาศแมน	แมนผจง
จัตุรมุขเอกอาศน์องค์	แต่งคัง
ทอดทบนพทมทรง	ไต่ยาศน์
เปนนั้พ้องรัง	ถ่วงร่อนแรมเดบย

หน้า ๕๐

วชิรญาณ

๕๓ ถ้ำทรงกรรพำห้ผ้าง
เพียงภาพพระพิศณุ
บุษบกมัตถกัทธ
คำเนรที่เทียบห้วย

นฤมิตร
เผยผ้าย
ไฟโรจ
ฟากฟ้าโอบนิน

๕๔ ถูววรรณหงษ์เหิรเห็จฟ้า
คุหาห้พรหมมินิน
จักรมขพิมานอินทร
เปนท่งรของว้อน

ชมดินธุ
ฟ่องพ่อน
อรธาคัน
ทุเรศร้างวังแรม

๕๕ ศิว์สุนทรวงักแก้ว
พวยเทยมพวยเทียมทัน
ระวง์เหตุเภทไภยอัน
เคียงท่งถ้ำม้อง

เปนกรร
ติดค้อง
ตรวราช
บันเกล้าเจ้าด้จวร

๕๖ ไกรษรจักรคู้ด้วย
ครีพิภพยากปอง
ถอยดาศ์ถ่นดั่งถอง
คุดั่งจักรกรคชว้าง

เปนถ้อง
ชาจอ้าง
ถ้ำเดือน แถนา
ไถ่ถ้างไภยพาด

๕๗ เวชกรร รอบริ้ว
โชนโชนคยาพาย
เกณช้หัดอย่างฝรังคดา
ช่วยววาตาคาษบ้อง

เรียงราย
ถักถ้อง
คถอกุ
ก่อเกล้าระวง์องค์

๕๘ อาษาวิเศษชัย	ขวาต้อง
ตำรวจใหญ่เรือเรียงรอง	เว้งรู้
ตำรวจในที่สามต้นอง	คตาเค็ดอน
เกณฑ์ประจำชัย	นอกวังวงกรร
๕๙ เรือทองแขวงฝ้ายบ้าน	โพเรียง
เต็มอหม่มบ้านใหม่เคียง	คู่เต้า
ประจำประจามิตรเมียง	หมายมั่ง ร้ายนา
กันองค์อิศวรรเจ้า	รับร้อนเรือระดัง
๖๐ เทียรหาวระเท็กห้อง	อรรณพ
ทานเทียบหลาวทองจบ	แหล่งหล้า
ตำรวจพิรามรบ	รักษาราช
กุมดาดรโตมรหง้า	อวยงยืนยง
๖๑ เอกไชยไฟโรจเพียง	เหมหงษ์
แดงคาสร์ริษฏงค์	แจ่มหล้า
กรมบวรสถานมง	คตราช
โดยเด็จจุจอมภพหล้า	ผ่านเผ้าจรวัด
๖๒ เรือไชยไชเยศแห่ตัน	เดยดม
คำคาสร์ริโสมดม	พ่างพัน
ตูกเรอต่างกรมกรม	นามาก
ทรงประพาศคตารัตน์	คตาค์เต้าเด็จจุตาม

หน้า ๕๒

วิจารณ์

๖๓ เว็ทเร้งไทรภพหม้ง

ม้งกร

เคี้ยงจบกักรพาฬว

ถ้งถว

เว็ทนาคคชาธร

ทอทาบ

นาคกระบองรัตน วั

ค้งก้งเป่งตอ

๖๔ กำแหงอาทิตย์แท้

พามโต

โตฤทธิไชยเดโช

คตาคัดกั

ถำเคี้ยงมหัสสิ

วังราช

โดยขบวรตราแท้

เว็ทร้อยเห็นงาม

๖๕ เยี่ยงฉาพิศภาพเพ็ญ

ผรวฉาย

หม่นนรินทร์เด่นนาย

อาจอ้าง

วีธราชดรุณคราย

เว็ทคู้

หมิ่นศรีวัดหะเทพยถ้าง

กักกันเป่งทวาร

๖๖ เว็ทแซ่ขว่มวั

เว็ทกัน

คามคู้เคี้ยงตามอัน

คัมไ

คำรวจหมิ่นขุนพัน

ภาถ้อง นามน

เป่งประจักษ์นำได้

ช้เต้าตามเกณฑ์

๖๗ พิชาวุธของคู้แ

เคี้ยงถำ

คินระคัมจับจำ

ท่อนท้าย

คำรวจนอกในบ่า

เรอห้บาท

ตำแหน่งตำแหน่งย้าย

ตักสันโดยขบวร

พยุหยาตรา เพ็ชรพวง

หน้า ๕๘

๖๘ ศรีเวือพระที่นั่งนั้น

สิบเช้า

ออกไชยสองเดี๋ย

ถึงแก้ว

หน้าหลังแท่นเสด็จ

โดยขนาด

จำคาบฏริเข้า

งมร้อยดำนี้

โคลงพยุหยาตรา
โดยสดตมารถ
กระบวนกระบวนพยุหะ แด่องค์พระพยุหะ

๑ เทวาเทวคไถ้	เทวณทร์
องค์อิศรจอมแม่เมรุ	ดีเกด้า
เชิญพระจากภูเขนทร์	อรธาคัน
มาผ่านจอมภพเฝ้า	แผ่นแผ้วพงษ์พาด
๒ เสด็จไชยเคศเหล็ก	เคชา
เกรงเกียรติทุกภวารา	วันร้อม
พระนครอยู่ทวยหาทวา	วาราช
ทุกถิ่นมามาน้อม	นอบเกล้าถวายกร
๓ ทรงขรรคมทรงทศแท	ขรรมา
ขรรเมศมาทเมธา	เวียงรุ
ทรงศักดิ์จักรัทธิ	ไทท้าว
ทรงพระพุทธการกัฏ	ก่อไว้ฤวาย

๕ วิริยวิเศษสร้าง	สมภาร
สมโพธิวิญญูญาณ	อยู่เกล้า
ทวยดาบดัดกันดาร	เดรัจฉาน อยู่นา
ชนคามเวไนยเจ้า	คู่ซ้องเสวยรมย์
๕ แดงปางจตุจักรเจ้า	จอมกระษัตริย์
ดำเนินนิกรโดยชนัด	ช่วงช้าง
ยังศิริสุวรรณวงศ์	หิมเวศ
สถานที่พุทธบาทสร้าง	สืบไว้สงวนบุญ
๖ พริยพตจโชนเพียง	พลพาด
นเรศวรมาบถ	รอดเว้า
เทียรทักษ์ทศทวยหาญ	สุรราช
จับฉลากกลาศเต้า	เรียบร้อยโดยขบวร
๗ พันไชยบุษเทพยหน้า	นำพล
ธงไชยโบกโบยบน	ยาตรย้าย
เอกธงอิสานน	นำพยุห์ ยุทธชัย
โคมผูกกันธงคล้าย	กลาศคล้ายกลาศไค
๘ หมื่นตำรวจเทพยเต้า	หนขวา
หมื่นพาชีไชยดา	กลาศซ้าย
แต่งตัวเพรศเพราดา	ขัดตาบ
ขับแต่ละสวนทางหรรษา	รับวันทจร

หน้า ๕๖

วิจารณ์

๘ พลายศรีไชยศักดิ์เรือง

บารุ

ผูกกระโจมแดงดู

เพริศแพรว

ทรงองค์พระไชยสุ

ไชยศ

หมอบประจำคอเกล้า

นาทหน้าค้ำเนิน

๑๐ พังคาพิลาศดำ

หัตถ์

ผูกเครื่องเขี้ยวราช

ข่มเกล้า

นายกองนุ่งถายมี

หมวกฝรั่ง ใต้พา

ห่มกุฎไทรขอหง้า

ด้ายเลื่องเทวทาง

๑๑ ค้ำหมอบประดับลายด้วย

ทาว

หมอบได้เลื่องเตา

กุญแจ

ก้านนั้นเป็นญา

ยงย้อย กดางนา

ซันคเชนทร์ดำกาว

ด้ายเลื่องเทวทาง

๑๒ ข้างปิ่น ๆ หดักของ

โตมร

บักรุขด้ามชายดัดตอน

ยาบ้าย

หมอกวาวเขี้ยวชาญดมร

หมวกมาศ

ทนายถางข้างชวาชัย

ซันชั้นเคียงกัน

๑๓ ขุนโคมพดมิ่งน้ำ

เมืองแมน

ขุนด่านพดเด่น

คูม้า

ขงฉานผูกโคมเขวน

กตาคดาศ

นำนิกรไปหน้า

รวดรวพวงพด

๓๕ พดเคิน ๆ ระเบิด	นกตาย
ข้าวชักรกตามชาย	แห่น้ำ
ถือปืนนกโพรงพราย	เพชรพิวง
หมวกมาศดาตตายกล้า	ถาดเตี้ยตามทง
๓๕ รัตนไพฑูริย์	แดงตาย
ศรีกรรหมวกตาย	มาศแพรว
ซ้ายขวาดีวราย	ในนอก
โดยขนาดฤๅเกล้า	แดงคองตามกัฬ
๓๖ รัตนไพฑูริย์	รัตนคุณ
เครื่องเครื่องดาตตายกระบวร	เพชรพิวง
ต้องบักรดคคคว	งามเง
ฉับคุรงครนหวี	หว่างวรายแขง
๓๗ ม้านัน ๆ คาค้าง	จรวดี
ขุนหมื่นกษพราช	เล่นผ้าย
นุ่งดาตดาตศรี	ฉิมตดาต
เดินกระบวรช่าซ้าย	เวียงร้อยตามกัฬ
๓๘ พงจันทร์ประพาศเพียง	ฉันทรา
ผูกเครื่องนิธมยุรา	รุ่งเร้า
หมอกวายุแดงตัวครา	ครเดวียน
ฉัดดาดีดาธา	เวียงร้อยเวียงรมณ์

หน้า ๕๘

วิธีร่าย

๑๘ พลายศรีสุรคชา
ประคัมคาวเหลื่องจัญญ
หมอกควาญนุ่งนั้บน
ทนายณันตึ้นบ้อง

ราชฤ
เถือกถ้อง
ถ้องนั้ งามนา
ชีโพ้นผากตาง

๑๙ พถนุยุรยาตรวิ
น้ำหม่เชนของไท
ธงชัยคี่เคียงไธ
น่านิกรดาศเค้า

นอกใน
คี่เคถ้า
ไธวาก
พริบพร้อมเพรื่องาม

๒๐ น้ำห่อเหิรเห็จหัว
ชั้คตาทกุกุทัณฑ์
ชั้บอศิวผาคณ
คูกั้จกั้จกั้จกั้จกั้

เหิยรหรรษ์
แน้นัว
เรื่อรวก
ไธ่มด้างไภยพาด

๒๑ บีกถของถึถาศถั้ว
พังประกาศามยุ
นำถั้วถึถาศถั้ว
ชั้บถึถาศถั้ว

มถาย
รยาตรเยื่อง
ตว้า:คี่ถ้อง งามนา
ผ่ายชั้ยชวาชาน

๒๒ มถายยุรยาตรวิ
กระท่มกถของถึถาศถั้ว
บีกถถึถาศถั้ว
ทามชั้คในวิ้ว

เคื่องชาน
เพ่งพริ้ว
เวงเวก
ชั้ยหน้าพังเคิน

๒๔ เทพาดำดำ	พังคา
ผูกสคนดาวงา	ถอดเถยว
ดีดาแก้หัดดา	หงษ์วอน
นายนึ่งตายตายเถยว	ตอดเถยว
๒๕ กุญชรไชยชาติเหตั้น	ดำพอง
ดาวกระทุทาทอง	ยั้งย้อม
ขุนศรีดำแดงปอง	บันนึ่ง กถางนา
นายศรีศรีส้มพร้อม	หมวกเถยว
๒๖ พังคากษณดา	หัดดินทร
เคียงคู่จำปานิด	ช้างย้าย
ทรงบันดาครวอินทร	วานรบ
รณานรณิตตามชวาชัย	กลาศกถ้อยในขบวร
๒๗ ม้าฝรั่งผิงผาตรอน	เวียงราน
ผูกพุ่มอาศน์พาน	ง้อ ง้า
ดาบสพายถ่ายแถบขาว	เขวฮาตม์
เดินดาษบาทย่างหย้า	ยัดย้ายตามกัน
๒๘ พดเดินดาบได้หัดวัน	ถำคนอง
รณันนอกพดทวนยง	เรียมร้อย
ธงชายคันเคียงตอง	เปนคู่ นำนา
เขม่งหมู่โธชาตชัย	กลาศกถ้อยดำเนิน

หน้า ๖๐

วิธีญาณ

๒๘ ข้างเข่ง ๆ นอกคี่นี้

คางคก

ม้าแข่งเกาะเกาะพง

เราะเร้น

ระกักราวระไควง

ระเวียนแหวด

บริรักษ์เพียวแค้น

วากเว้ ไผ่พาด

๓๐ พระวรชนชาติเชื้อ

ไซเยนทร์

หลวงราชสีนิกุลเกณท์

คู่คี่

สนับเพดานงูในเจน

จุมดาบ

เจียรบาดคาคเคอห้วย

ตรวจวิธยายกระบวร

๓๑ คำวอจุนหมื่นซ้าย

ชวาเฉวียง

ถือเทพยชงฉานเรียง

กลาดกลุ้ม

มุกโคมทุกกันเคียง

เป้นคู่

กลองชนะปะเบ็งขรั้ม

เร่งวันพดเคิน

๓๒ ออกพันเทพราชไซ้

เดินด้าว

เฉวียงราชมานูน่า

ศดาค์เคถ้ำ

ถ่มบักถวดตายช้า

เพราเพริศ

เสื่อเครืองถือหอกหัว

แห่ท้ายถายกตอง

๓๓ ขนั้ทนอกพดเหง้าถ้วน

เคินดา

ยบ่นถือบ่นรา

รวดรว

จามเจนพวกอาษา

กฤษกริด กรายนา

กรกุ่มโคมรพริ้ว

แต่งให้เช็ดชาม

๓๔ ม้าแขก ๆ คู่ด้วย	แขกแขง
กันหยับเหมาะเหมง	โอ้อั่ง
ขึ้นชิงฆ่าศึกเกรง	กถั่วง่า
ช้องเดียวเกาทัณฑ์ข้าง	แคบม้าตาเดิน
๓๕ พังดีถาดาศ์ดำ	ยุงรำ
ผูกเครื่องดาวนิธนำ	โคตรข้าง
พันพานนุ่งตายดำ	นำได้ หมวกนา
ห่มกุดไตอวค้อฉง	โอ้ให้ศึกเคียง
๓๖ ไอยราพคภาพแก้อัว	ถาวรณ
ประดาวดวงจงกถ	พู้ห้อย
ขุนพาดศรเพลิงพด	หมอบแม่น ^๗ บินนา
ห่มเสนาภูกถ้อย	กล่าวข้างมากถาง
๓๗ แตรงอน ๆ ง่าเข้า	เคียงกัน
ตั้งขี้เหล้าพรคตั้งขี้ร	กถาคกถุ่ม
ถางโพงคู่เคียงกัน	ปนเบา
แตรฝรั่งวังโรมร้อง	แตร่นแตร่นถวายเลี้ยง
๓๘ พังคาปกพนาดหน้า	นักทอง
เชิญพระแสงปืนตอง	หนึ่งพรว้า
นุ่งถายนายจำตอง	เคยชี้
ตำแหน่งตำแหน่งหน้า	เรื่องวิวาภิรมย์

หน้า ๖๒

วิจารณ์

๓๙ พรายพรายมยุรฉัตรขึ้น	ฉานฉาย
กรรภิรมชุมสายราช	กลาดกลุ้ม
จามรทอนควันพราย	ไฟโรจ
คิ้วสีชาววังกุม	เครื่องต้นเดินตาม
๔๐ ชาวแสงชนหมื่นเชื้อ	ชาญปาง
เชิญพระแสงอัฐมศักดิ์	ดาศ์เต้า
เดินเรียงท่ามกลางระวาง	ระแวกเครื่อง
แห่นแห่จอมภพเกล้า	หว่างรั้วในขบวร
๔๑ พระคเชนทรไชยชาติเชื้อ	พรหมพงษ์
เปนอาคันนีศรทรง	ถือเกล้า
ประดับเครื่องเรืองรอง	กฏมศักดิ์
ทรงบาทอาภุคชเจ้า	ชี้ท้ายท่าความญ
๔๒ เณรองค์อมเรศเจ้า	สรวงสรวรค์
ทรงพระศุภะราววรรณ	ฟ้ายฟ้า
ทวยเทพย์นิกรกรร	กรรอบ
เรื่องพระยศเลิศเหล่า	เล็ดจั่ววแทนตง
๔๓ แตรสังข์ประนังแซ่ซ้อง	เสียงด่า
วิเวกระนะทงคาง	เถื่อนถ้อง
คนครีตคบบรรณ	ตั้งคึด
ขานแข่งเสียงกลองฆ้อง	กรันกรันไพรพนม

๕๕ บังสุริย์จรรณเจมฟ้า	เรื่องรมย์
พัดโบก ๆ โยยติม	ดาศได้
พระทวยหมื่นจงประนม	กรนอบ
โดยเสด็จดำเนินโกธ	มีนเกล้าจรวัด
๕๕ ชนิตแนวแถวสีรว	รายใน
ตำรวจเด็กเอกเดวไว	แฉ่นรุ
ถือหอกแห่งเค็จไคร	ภพนาถ
ทลาคถายปลายเชือกขั	พวกพันเกณชักรร
๕๖ ถัดมาตัวดีไซ	พันทนาย
หัวหมื่นตองบักถาย	เคศเลว
ขัดตามทับทองสะพาย	ดักแด่ง
เสื่อเครือกรวยกรวยแพรว	เพริศพริ้งเพราจาม
๕๗ ปลัดพระตำรวจซ้าย	ขวาตอง
เจ้ากรมเดินเรียงรอง	คดเคศเคต้า
เจียรนาคคาคเควตอง	ตัมบไต้
ขัดกระบี่ถัดเคศเค้า	อยู่คั่นตามขบวร
๕๘ พระอินทรเทพย์ทั้ง	พระพิเรนทร์
รวนอกตองนายเกณชั	อยู่คั่น
หัวหมื่นพันนายเวร	พระตำรวจ ใหญ่ณา
ขัดกระบี่ความตั้น	ฝักมั่งเงินจาม

หน้า ๖๕

วิชัย

๔๘ บโทนขุนหมื่นท่าย
บ้านใหม่โพธิ์เรียงชัย
ถือหอกแห่ตามอัน
นุ่งส้มบั๊กตายเกี้ยว

หัวพัน
เชิงเขี้ยว
ตบที่ นั้หนา
ขยั้ท่ายบ่ตายกระบวร

๕๐ พวกอาษาว่าชม้า
เคินกระหนาบในสอง
ขัดดาบเล่มดำทอง
เชิงชัยอาษาวิว

เกราะทอง
ร้องวิว
ติดาศ
ควนงคัตว่แนวโน้

๕๑ หมื่นตำรวจราชม้า
หมื่นชาติพาชัย
ระวงษ์มานับนทูลเถลิง
เคินคุรงค์ไหว่ ๆ

เร็วเร็ว
ชอบใช้
ถดถั่ง พระศา
หว่างม้าเกราะกราย

๕๒ ขนัตนอกพวก ๆ ฟัน
ระคะดาบต้องมือคอน
ขงชายคู่เคียงจร
ค้ำเนินนิกรนำหน้า

พลม่ออยู่
ฆ่าค้ำ
ดาเถื่อน
คดาศ์แคล้วคดาศ์ดำย

๕๓ ขนานชนตักตักเรื่องวิว
พรรคพวกพลรามัญ
ถดถอยม่อกัมมัต
เคินระคัมคัมคัว

เวียงกัน
ตาบด้าง
ถ้ามารถ
แกว่งแกว่งตามกัน

พยุหยาตราเพชรพิชัย

๕๕ ขันหลังพระที่นั่งแก้ว	กฤษณ
เรียงวันกรรริรมย์สดชื่น	เกิบกัน
ชาววังวิบระวังจร	คมเครื่อง
เพียงเจ็ดเจ็ดนครขึ้น	ข้อฟ้าคชัค
๕๕ ชาวแสงแรงภักดีเบอง	บาทบงศ์
เจ็ดเจ็ดพระแสงทรง	จำมจ้าว
จำหัดถักผูกผูกผจง	เจียรมาศ
โดยเสด็จคำนินดาจ	จำนไม่คงเดิน
๕๖ แท้ดังคันเขือกข้าส	ชวาระเมียร
นำเรอหักคักรักษณ์นเจียร	กัศาศคักย
ทหารในต้นมเจียร	บัตคาค
ซัดกระบี่ดีดาศัย	ชาตรีเยอองกระบวรคาท
๕๗ หัวหมื่นตัวสื้อ	ดาบสพาย
ซัดดับพวกพันทนาย	คุดัง
ถือหอกแห่แห่นปลาย	ชายเชือก
นุ่งห่มส้มดั่ง	จำถ้างามงพ
๕๘ กระบวรนอกคั้นเชือกกร	เรียงกัน
เจ้ากรมแสงพลพัน	แท้หน้า
ตำรวจฝ้ายหัดอัน	ตบตาช เดินนา
ศรกระบี่เออธำ	โอ้อ่างกรัดกราย

หน้า ๖๖

วิธีวิธาน

๕๘ พันทนายปดายเชือกขึ้น	ถัดมา
ทนายเด็กหอหาญคดา	พริ้งพริ้ว
ซ้ายขวาอยู่ตามขวา	โดยขนาด
ถัดถัดถัดถัดถัด	จิราจเจ้าจักรพาฬ
๖๐ หมื่นฉันทนามาศยน้ำ	เร็วแรง
หมื่นฉาวระถิระแสง	เขียวใช้
ตองนายคู่เคยแสงตง	ตัดเคย พระนา
เวณฉิ่งอศิตวได้	รับรู้กิจการ
๖๑ ขนัตนอภอกเหล้าดัดวัน	เขนทอง
แหลนเหล้าดัดเป็นตอง	คู่เคย
กันถึงได้หัดทวนของ	ยุรยาตร
โดยถัดตัดเคยเคย	คู่ด้วยเคยกัน
๖๒ ถัดอภิมยรัตนวิ	เรียงมา
พระที่นั่งเอกธาดา	ศดาเคยเคย
ประทับเครื่องเรืองรัตน	โนภาษ
ทนายธานีขลุ่ยแก้ว	คู่เจ้าจุจว
๖๓ ไอยวาทนาศหน้า	กรทอง
ผูกกระบี่บันตอง	ตอดพริ้ว
พระเกกิงแม่นับปอง	ยิงอยู่ กลางนา
นายปราบภพไตรถัด	ฉิ่งทาคอ

๖๔ ตำรับพระที่นั่งค้ำ	ด้วย
ผูกพันนิจ	แจ่มฟ้า
พระแสงร่วมรองทรง	คชลักษณ์ เชิญนา
นายจำทองของหัว	เจ็ดเจ็ดเจ็ดเจ็ด
๖๕ หมั่นนรินทร์ต้นหน้า	ดำเนิน
หมื่นศรีวิฑูรเทพเดิน	ฝ่ายซ้าย
ทนายเอกบันทอกเทร	เดินค่อ มานา
คามเรืองรวดรายท้าย	ดาด้อมแต่ดัด
๖๖ หลวงเทพาราชเบ้อง	หนขวา
ศรีกระฟ้าดมุดคดา	คุด้าย
คุมเหล็กเหลาเหลาหมา	มีมาก
พราษัตถ์ถึงท้าย	พวกแผ้วพทาง
๖๗ ชนศรีตำราชทั้ง	ตำราช
คุมพวกอักษิณ	อักษิณ
ทนายไพร่อดุด	วายน
บันดาตะหามแห่น	แห้วหามตาม
๖๘ ชนคณอกบถรวกัว	รายชน
แนวเนื่องนกอโพรง	เด่นด้อม
ม้าแข่งนอกใน	เคี้ยวคา
พลแห่นถึงห้อม	กฤทกรันดงคา

๖๘ ตำรวจพวงษ์ พิเศษแล้ว	ตำรวจพวงษ์
ทรงสุวรรณภิงคาร	พวงษ์
แต่งขึ้นด้วยยาวาง	แต่งพวงษ์ ชัดเจน
ตัวดีทำคอขึ้น	ตัวดีทำคอขึ้น
๖๙ ทิ้งใจทรงประพาศเคี้ยว	คามา
ทรงพระแสงดาบรา	พวงษ์
มุกต์พิศวัตคนดา	มุกต์ พิศวัต
ตัวดีนายรองวัน	ตัวดีนายรองวัน
๗๐ สร้อยวงษ์องค์อภิศวริ	ชาญกรม
ทรงกษัตริย์ชม	แรมชัย
ดำนิลคยพรเมรมย์	รมเยศ
ดีดาคดีดากด้อย	คดาคดีดากด้อย
๗๑ ข้างเขือกทองเทียบข้าง	เคียงขนาน
ธนาปสุวรรณภิงคาร	แต่งเคี้ยว
ข้างเครื่องเชือกเครื่องอาณ	มามาก
คามพนักงานเข้า	คู่ด้วยงานงาม
๗๒ เครื่องขบวนทองพระบาทเบ่ง	บาท
พระต่อมพระสุพรรณศรี	เสร็จใจ
เครื่องข้ายคักขดี	คดาค
เชิญพระเคี้ยวตามได้	มอญมอญ

๗๔ ฝ่ายขวากฤษณราชสี	แสงทรง
พระกระตุตเศศเสถียร	เด็กแก้ว
เครื่องซ้ายโอดสทรวง	ทรงสับ
พิชไนโวแคล้ว	คู่ช้างชวนโชน
๗๕ ทนขวาสาดำคั้ง	มาดา
ซ้ายพระแสงดำตรา	หอกง้าว
พระแสงกระสุนรา	วังดำตร ทรงนา
รับคู่ชเคินค้ำ	ค้อนค้ายเสมอกัน
๗๖ พระกตกรจเรชเร้อง	งานขวา
อังกฤพระภษา	ร่วมรู้
หนซ้ายชอบเชิญกา	พระศภาพ
เครื่องพระมังกนฐ์	คู่ช้างเดินตาม
๗๗ เริงเทียนพระสมุทไช	ตั้งกรับ
เครื่องดำโดยสดับ	ชอบไช
เครื่องเฉวียงโอดสรวท	เสวยสว่าง สวาคีนา
ไต้ปิ่นโตคามไคถ์	คู่เข้าตามกัน
๗๘ โจมทัพระตบ้นาคเหนือ	โดยอัน คับนา
ช้างม่นหน้าหลังกรร	แวกด้อม
หมอบเด็กชคชอยัน	สามารถ
ตามสารหาญศึกห้อม	แห่ท้ายปลายขมวร

หน้า ๗๖

วิจารณ์

๗๘ ข้างแทรก ๆ เตี้ยคั่ว

เค็นดัก

คิ่นดรวเพชภักดี

ยาตร้าย

หมื่นศรีสุวัชรภัก

ษาราช

แป้นเคี้ยงขวาย

เรียบร้อยเรียงกัน

๘๐ หมื่นไฉวนารกแหวน

ไฉวการ

หมื่นเสมอโฆราชธมาน

คตาศคถ้าย

สื่อนายดีเวรงาน

ในนารก

ขับรบทจรท่าย

เครื่องคันคชาเชิญ

๘๑ ข้างเชือกขัวแทรกซ้อน

หนขวา

พระกำแพงภาษา

เชียวข้าง

จำเอนสารวิคคตา

ไคคคคค

ชนทรงสิทธิคชอ้าย

อาจบ้องเปนประการ

๘๒ คชสิทธิ์ผูกเชือกขัว

ไชยคาม

หมื่นศรีสิทธิภาคนาม

เชือกข้อง

โดยเดด็จหริวัชราม

ราเมศ

ยาตรพยุพคตอ

แต่งคังกระบวรคิน

๘๓ พระกระดาโหมราชเรือง

ชมพด

กรมวังเสวกากถ

ค้อเต้า

กรมเมืองมิ่งเมืองมน

ควีราช

สามคิหลกจอมเจ้า

คาศค้อมถ์ถา

๗๔ เตะไชโยชาติเชื้อ	ไชยศึก
พระวิไชยรณฤทธิ์	กลั่นกล้า
พระพิไชยสงครามสิทธิ์	แดงดำตร
ตามอาญาษาหน้า	ศึกสู้ทจร
๗๕ ช้ายแทรกแรกราษฎร์	วังเมือง
ขุนคชทวงศ์ศักดิ์เนื่อง	หนึ่งไซ้
คชศักดิ์กษัตริย์เรือง	รณภาพ
หมั่นแก้วนคชสารได	ว่าช้างวังเดวียง
๗๖ จักรจักรรัตนหนึ่ง	มนทวี
พระคลังกรมดำดี	เลิศผู้
ท้าวหน้าชิดนครศรี	สามารถ
พระรามราชกำแหงผู้	ดุคท้ายปลายพล
๗๗ จบเสด็จเสด็จพยุหีรว	เพ็ชรพวง
ตำหรับราชหอหลวง	กล่าวไว้
ตำหรับแห่งอดิศรดวง	สุวรร
เป็นพระเกียรติยศไท	จิราษผู้มีบุญ

โคลงพยุหยาตรา เป็นกระบวนอัศตรพยุหี

๓ ขันของค้อศรีราชไช้	ตั้งห
เสด็จพยุหุพถนิกร	มิ่งม้า
ยัมบะทระถัญชร	ชินราช
หวั่งหว่านผลภายหน้า	อาจเอื้ออวยทาน
๒ คำเนินคำแห่งม้า	ถ์ถา
โดยกระบวนยาตรา	แต่งตั้ง
หมื่นขันอาสาอา	ชาชาติ
ถ์อรงชวยย้ายขัง	ยาตรย้ายนำพล
๓ หมื่นถำถ์เทพม้า	ชวาชาน
หมื่นพาชีไชยชาญ	แต่ซ้าย
ชัตตาบถ์พักคาร	ทองแถบ
ขัมภ์อาสาห้วย	รวดรวด์สวนทาง
๔ ขุนวรชุนชาติเชือ	ทหารหาญ
ชุนโจอมพลพถันผลาญ	บึงผู้
ถ้องนายคำเนินชาน	โดยขนาด
ถ้าวละถ์อินชพู	แรกริ้วหนขวา
๕ ขุนถ์ท้านพถราชเรือง	ว่าบาด
ชุนราชนิภูถการ	ยาตรย้าย
ถ้องชุนคู้เคียงถ์มาพ	เล่มอช
คำแห่งคำเนินซ้าย	คู้ชัวถ้อง

๖ ชินพชาติเบือง	ชวาเคียง
ชินราชศักดิ์เรียง	เรียบหน้า
ชินราชอาษาเอวียง	เป็นคู่
ชินอาษาไนม้า	คู่ด้วยสัตว์เดิน
๗ หมื่นราชพิทักษ์เทพแก้ตัว	ตั้งกรม
หมื่นทิพยรักษาดาม	ถัดถ้อง
ชานทิพยเสนานาม	ด้นบึง จามนา
เชื้อเครื่องขัดดาบหย้อง	ย่างม้าเข้าเชิง
๘ ชินราชวิทรวิเศษเบือง	บาทบงส์
ชินมahamanตรวิตรง	ทำดั่ง
เจียรบาตคาคเอดองค์	โอ้อ่า
จับคุรงค์รชวัง	อยู่วิญโดยส่ำ
๙ หนชัยปถายเชือกชั้น	แนวใน
พระมหาเทพยไว	แวนว
ต้องบักนุ่งดาบละไม	ขัดดาบ
งามเง่เด็กผู้	จับม้าตาเดิน
๑๐ ม้าทรงตงก่เด็กหล้า	ตั้งตง
เต็มอ้นมารถผยอง	ย่องฟ้า
เบาะฮานพู่พานชอง	ทางทาบ ทองนา
ขลุ่ยไล่ใบโพหน้า	ก้องแก้วแกมกล

๑๑ โอภาสจอมภพเรือง
เพียงพายุเทวบุตร
พรรณพรายปลายเขียวชอุ่ม
น้ำที่นิ่งตัวคัน

เรืองรุท
พางพณ
ไฉวเวก
ยาควเียงมทจว

๑๒ ม้าแข่ง ๆ เลียดซ้อง
คำรวนนอกซ้ายขวา
นุ่งลายเลิศลายดา
ม้ากรร ๆ กงห้อม

ถิลดา
พวังพร้อม
ชัตดาบ
แห่ซ้ายขวาเดิน

๑๓ หลวงวิสุทธธรรมา
สุนทรสินธพแรง
ชัตดาบแต่งตัวเทม่ง
เดินค่อคำรวดเร็ว

แมนแข่ง
วิ่งเต้า
กมัตมัน เหมะฉนา
รวดเร็วแข่งจว

๑๔ ม้าเครื่องเนืองเนกชั้น
องค์อิศรเรืองราม
ตามศักดิ์พนังงานงาม
โดยชนันต์จกเคียงเจ้า

หลังหลาม
วิ่งเร็ว
เพราเพริศ
คู่ด้วยงานกัน

๑๕ หมื่นขันนิมรดเชื้อ
รับพระศรีเสวยพาน
ชำนานญภูเบศงาน
สุธารศรีรับพระแก้ว

ชำนานญ
ผ่านแล้ว
เคยคู่
เครื่องคันไปตาม

๑๖ พันทรวงพดภาพแก้ว	พาชี
รับพระสุพรรณศรี	ก่อเกล้า
พันทรวงพาดพณี	โบยโบก
เป็นคู่ยุยยาตรเจ้า	ขับน้ำเคียงจร
๑๗ หดวงคำเงืงฉมัทเหม็น	มือจำ
ขุนพาดกรเพ็งฉาย	มิ่งเบ้า
เชิญแสงบันตะค่า	คตาคตาศ
โดยเสด็จจอมภพเจ้า	คุมม้าเสมอกัน
๑๘ นายแมนมนวิคณ	ชาญการ
นายกัณฐ์ศรีชำนาญ	ยังผู้
รับพระแสงทวนทองธาร	ทวยทอด
เงินระดับคามชู	เพื่อนพ้องงานงาม
๑๙ นายชาติคุรงค์ราชเรือง	ราชคุรงค์
นายองค์อัศวรงค์	อาจอ้าว
รับแสงแสงแสงทอง	งามเง
ขับขี่พาชีตัว	รับเต้าคตาคาม
๒๐ ขุนนำเรชท์ภักดีเจ้า	จักรพาฬ
ขุนรักษ่มณเฑียรบาล	มีนเกล้า
หมื่นจ้อย บทมมอญ	ต้องคู่ กัณหา
รักษาปลักทองเต้า	ค่อรวในกระบวร

๒๑ ขุนไทยราษฎร์	แต่งสรร
ขุนอภัยสุรินทศัลย์	คู่มี
เชิญแต่งบนพดพน	เวียงราช
จับตรงค์เวียงหว่า	ร่วนร้องรณรณ
๒๒ ขุนวิสุทธิโยธินทิม	มาคยา
เดิมหอหวงราชโยธา	เทพแท้
ขัดดาบชีอาชา	ไชยชาติ
ตำแหน่งดำเนินหัน	อยู่หน้าธงนำ
๒๓ หมื่นวิชัยภักดิ์ราชเบือง	บาทบงส์
หมื่นบาดะราชจง	จ่อเจ้า
ถายดาตคาคาเดวองค์	ถ่มบ่มง งามนา
เมื่อมิ่งอศิศรตัว	ท้วนตัวเดินตาม
๒๔ ม้าแมกแซกคู่ซ้าย	ขวาแซง
พอกทหารรณแรง	กลั่นกล้า
โปกคาคาคาเดวแบง	เจียรบาด
กรกุมเกาทัณฑ์หง้า	เลียดเจอยิงยง
๒๕ หดวงพิไชยมณฑวิศ์เชิด	มณฑวิ
หดวงศรวิศ์วเตชศรี	คู่เค้า
คำรวาในซ้ายขวาดี	ดาตาศ
ตำแหน่งแซงในเข้า	เรื้องวัดามขบวร

๒๖ หดวงทรงพุดราชม้า	เมืองแมน
หดวงปรางพดักแด้น	คู้หน้า
เซ่งนอกแซกทหารแหน	เหิรเห่
น่านะโนไมยม้า	รับวิวทิว
๒๗ พ้าปุ่นมาแม่นทั้ง	ทวนที
เปนคู้ฟ้าเมืองจ้	เดศถ้าว
พระยาศึกกัณฑ์ดวงศรี	แดนตาบ
คู้พระยาถางเมืองพยาว	หุบพ่อนทวนยอ
๒๘ พ้าพระยาถายคำฮั่น	ตนาญ
มือแม่นทวยทวนธาร	พ่งแพ
พ้าพระยาสมภักดาน	แดนแก้ว
ขัดดาบถือทวนแท้	คู้ม้าโดยค้อม
๒๙ พ้าเมืองถองเดศถ้าว	คู้ถ้าว
ถนัดแนทวนของยาว	ยอกทอง
พ้าพระยาเมืองถางถาว	แดนบัว
เดินคู้เคียงเวียงบ้อง	บั้นเกล้าเดศจจร
๓๐ พ้าพระยาถ้ำหมื่นม้า	ย่ายง
ขัดดาบถือทวนอง	ชาจฮั่น
เซ่งฮับพาชีชงฆ์	ชาญเชิด
เคียงคู้ฟ้าเดือค่าน	ติดเท้าเดินโดย

๓๑ หมิ่นยุทพิไชยชาติเชื้อ	ชาญยุทธ์
หมิ่นไกรเพชรณรท	กลั่นเกล้า
อาษาเกราะทองดัด	ด้ามารก
ช่วยขวาเดินเด่มอหน้า	รวควรวายเวียง
๓๒ ม้ากรร ๗ ราชด้อม	ดีดา
ช่วยขวาควหาหนขวา	คู่ต้อง
แนวนอกหมื่นแมนพระยา	ยุรยาตร
เกณฑ์กันหลังปองบ้อง	แห่ห้อมกรรท
๓๓ กัณฐ์ศักราชหยั่ง	ยานยง
ผูกพันเบาะเบง	กษพรว
สุริยวงษ์ต่างกรมทวง	ดีดาศ
โดยเสด็จคำเนินมกดัว	คดาศกถ้อยบทจร
๓๔ ขุนดาบคุมลาบหัวอง	ไวยกระว
นามนครไชยมี	ชื่อไซ้
ขุนเคสเดโชพิริย	รณภาพ
เจ้าค้ออาจองไค้	คุ่ม้าเดินแซง
๓๕ หมิ่นสัตว์เพรภักดีเบ้อง	บาทบงสุ
หมิ่นศรีดำรงกษองค์	อยู่เกล้า
หมิ่นไวยว่องใจจง	กิจราช
จมนเด่มอใจเจ้า	คู่คู่เคียงกัน

๓๖ หมิ่นนรินทร์ถาวรวัตร	หนขวา
หมิ่นศรีตรวจไตรตรา	ฝ่ายซ้าย
หมิ่นนันทอำมาตย์ฮา	ชาเขียว ไชยนา
หมิ่นวราสารถิฝ่าย	คุม้าเร็วแรง
๓๗ พันภาพตภาพเพียง	พันพิริย
ยศยิ่งพันพาสี	อยู่ท้าย
นายควรคุมุครวัตร	ถาคู กัณหา
เวนคว้าม้าขวาซ้าย	ตุ้ดสั้นโดยขบวร
๓๘ แสงในตำราวดราชัดวัน	นายใน
ซ้ายขวาถาคับไป	ถักถ้อง
ขุนคุรงศ์ถังครามไกล	กตาคตาศ
ขุนราชอัศัควบ้อง	ทอดท้ายรายแสง
๓๙ ม้านำแข่งนอกหน้า	อาษา แขงนา
หมิ่นคุรงศ์นำรถขวา	ยาครย่าย
หมิ่นราชนันทถเณฮา	ราชาติ
นำนิกรแข่งซ้าย	เรียบริวเดมอกัน
๔๐ หมิ่นไกรพตมาตย์เชอ	พดแมน
หมิ่นแสนใจเพ็ชรเด่น	ตุ้ดท้าย
ไตรตราอาษาแวน	แวงนอก
เปนคู้ยุรยาครย่าย	คุมือของปลายถัระบวร

หน้า ๘๐

วิธีอ่าน

๔๐ จบเสร็จพยุหม้า
โดยลักษณะสารก
สำหรับราชคฤห์
จากอุกจาวีตให้

กระบวรบท
เทียบได้
เฉลิมโตกย์
อ่านอังกะนิยบ

๔๑ ราโชพระสาสน์เขื่อน
สารสั่งพระคตังกราน
ให้รั้งจนสาร
โดยพยุหยาตราเต้า

โองการ
กรวมเกล้า
เจ้าวพากย์
แต่งไว้เป็นโคลง

๔๒ ภัทรบทปาติบาทเบ้อง
อังกะระมเสงนัก
พันร้อยห้าสิบเก้าศก
จอมมกุฎภาพให้

ศกนักษ
ษัตริย์
ราชเร้ง ฐาน
แต่งแต้มโคลงกระบวร

พิไชยสงครามคำฉันท์

กาพย์ ฉบับ ๑๒

- ๑ นะโม นมัส สิวาย อิศวร นารายณ์
อัน เปน ปิ่น โถกย์ โถกัณ
- ๑ ขอ พร ศิริสวัสดิ์ จง มี เตโชไชย ศรี
กำจัด วิบัติ นานา
- ๑ คำนาน โบราณ สืบ มา ประสิทธิ วาจา
ประเสริฐ ให้ เชี่ยวชาญ
- ๑ เรา ท่านว่า เรือน ชำนาญ สำหรับ ทหาร
จะว่า จะ เรือน สืบ ไป
- ๑ ศรี สวัสดิ์ วิวัฒน์ เตโชไชย เรื่อง ฤทธิ ฤทธิไกร
สำหรับ พิ ไชย สงคราม
- ๑ นบ พระ บาท นรนาถ ทรง นาม ภพ โถกย์ ทั้ง สาม
มิ อาจ เปรียบ ปูน ปาน
- ๑ ท้าว ไทไช สหัส โอง การ พล เรือน ทหาร
รับ ตั้ง ไล่ เกด้า เกษา

- ๑ จัด แจง แดง พยหุ โยธา พด ข้าง พด ม้า
อีก พด รบ ครอบ ครน
- ๑ จัด ทหาร ซาญ เข้ม แสง ขยัน เร่ง รัต เตือก สรร
ผู้ ใ้ ผู้ แว่น แก่น การ
- ๑ เกณฑ์ ใ้ ให้ เสรี โดย วาร ลำ เน้นก เล็ก ดาว
ให้ วั ทด คัก ทุก อัน
- ๑ บิน ไหญ่ น้าไม้ เกา ทันท์ ไหญ่ น้อย จง สรร
ให้ เลือก แค ถ้วน อย่าง ดี
- ๑ แหวน หลาว ทวน ง้าว ดาว จูรี กั้น รัศ หักดี
คง ไ้ แด หัน เขียว ซาญ
- ๑ ขาดักษณ วัน พระ วาโง การ นอบ น้อม ทด ดาว
แต่ ด้ ลง ถิธิ บัด ไ้
- ๑ นบ บาท นรนาถ คดา ไคธ ตั้ง แก่ มหาด ไทย
นาย เวร คดา โดย น้
- ๑ กำหนด กต เกณฑ์ บาญชี เร่ง รัต สุรัสวดี
หมาย นอก จง ทัว ทง หลาย
- ๑ พระ หลวง ขุน หมัน พัน ทนาย ทัว ทง สอง ฝ่าย
ทหาร พด เรือน ชุม กัน
- ๑ นว หมัน ลง มา นว พัน ให้ ชุม นุม กัน
จง พร้อม คดา ถู ขุน

- ๑ คิดอ่าน ราช การ ปอง ปูน มอญ เถน ประ มุต
ตั้ง นั้น จะ ได้ เท่า ไใด
- ๑ ไพร่ หลวง ส้ม นอก ส้ม ใน กิด ควร ตรา ไตร
ให้ จัด จง เสรี ภัย ชั่ว ฆา
- ๑ เมือง เอก โท ตรี จัตุรา มี ตรา ให้ หา
เข้า มา จง ทุก กระหวง
- ๑ เจ้า พระ ฆ่า แด พระ ยา พระ หลวง หัวเมือง ท่ง ปอง
ก็ มา อะเนก เนืองนอง
- ๑ อาตักษณ แด่ง ทัพ ทูล ดตอง ตั้ง เป็น นาส กอง
แด ยุกกรนิกร เกียก กาย
- ๑ บั๊ก บ้อง กอง แด่น ฤๅ สาย ช้าง น้ำ มาก มวย
ท่ง พลรท นานา
- ๑ หมัด ตู อาตา พญดา ไว้ วาง ตำรา
โบราณราช ประเพณี
- ๑ ถ้า ว่า เมือง ไต ๆ มี กระษัตริย์ ชัตติยานี
เสวย สัมบัติ สวรรยา
- ๑ จะ ไซ้ อำมาตย์ เสนา ผู้ มี บัญญา
ไป ราชการ สงคราม
- ๑ หา โชค เวตา วัน ขาม ให้ เลือก เอา นาม
ผู้ ไป ยุทธ จง เจริญไชย

- ได้ ส่วน ผู้ ไต่ จง ตรา กำถัง เทวาท
- ให้ ถ้วน หง แปร พระ องค์
- ๑ เอา คน เจ้า การ ตั้ง ถง อินทรีย์ อัน ปถง
- มา บวก ด้วย เกณฑ์ อัน ตรา
- ๑ เอา สดาพิศ ยี่สิบ เจ็ด คำรา บวก เพิ่ม เกณฑ์ มา
- ตั้ง ไว้ อย่า ได้ นิ่ง นาน
- ๑ สาม ถม คี่ แก้ว ตรี การ เอา สาม สิบ หาร
- ใน พระ บารมี มิตร ตา
- ๑ ถ้า เสก ถด ตำ ถง มา เอา นพ เทวาท
- คือ พระ เนาว หอระคุณ
- ๑ หาร ไป อย่า ให้ เสก สุธม ถ้า ตำ บวก หนูน
- ผิ สูง เร่ง ให้ ถม ถง
- ได้ เสก ผู้ ไต่ มั่น คง เสก นั้น ประสงค์
- ให้ ตรา ตั้ง ไว้ จง ดี
- ๑ เสก หนึ่ง ชื่อ ครุฑ บัณฑิต เสก สอง อธิปัต
- พยัม นาม มหิมา
- เสก สาม ชื่อ นาม วา ขา เสก นี้ ฤทธา
- นภาพ ชื่อ ราชดีห์
- หาร ไป ได้ เสก ทุก ที่ ผิ ได้ เสก ดี
- พัน ชื่อ สุนัข ราม

- ๑. เสก ห้า สมนัน ขี พราหมณ์ ชื่อ มุสิก กะ นาม
พฤหคัมภี อาจารย์
- ๑. เสก หก นาทอง ผู้หาญ อชัณาม สถาน
สถิตย ใน บำ พงพิ
- ๑. เสก เจ็ด เทวราช อัน มี นาม นาค วิถี
คือ ศรี กระบี่ หดุนาน
- ๑. เสก แปด คือ พระ ยา คชสาร มี ฤทธิ ห้าว หาญ
แต่ อยู่ ใน บำ หิมวันต์
- ๑. จบ บวก คุณหาร อ่า ฝน ทำ ตาม ขอบ บรรร ม์
เป็น ศรี สวัสดิ์ มงคล
- ๑. มี ไชย ได้ เกลย เกิด ผล แต่ง ข้าง แต่ง พล
อย่า เพี้ยน ฉบับโบราณ
- ๑. ให้ นาย กอง พล สถาน จบ บวก คุณหาร
แต่ โดย ฉบับ มี ไชย
- ๑. ได้ เสก ใน กอง ผู้ใด เป็น มิตร สบ ไสรมย
อัน ชอบ ด้วย นาม แก่ กัน
- ๑. มัทยัค สัตย ชื่อ โดย ธรรม คิด อ่าน ด้วย กัน
จง เป็น มิ่ง มิตร อัน เตียว
- ๑. พร้อม คิด พร้อม การ ฉบับ เฉี่ยว เข้า คิด กลม เกติ ขว
พร้อม การ ราช ตู งวม

- ๑ ฦๅเศษ มิ ค้อง ค้วย นาม ปราบ เลี่ยน สงคราม
ขัด ค้อง บก้อง มิ คี่
- ๑ บรवार วรราช มี ศรี เดชะ ทง น
ก็ เกิด สวัสดิ์ มงคล
- ๑ มี ไชย ได้ เสดย เกิด ผล เศษ พยา ธิยถ
มิ ชอม บัง เหตุ ใจ เอง
- ๑ การ มรณ อริ เกรง พิโรธ กัน เอง
จะ เกิด พยาธิ นสํมาย
- ๑ พริต พราก จาก กัน ทั้ง หลาย ให้ เร่ง ขวน ขวาย
ผ่อน ผัน เอา เศษ จง คี่
- ๑ ช้าง ม้า ให้ ได้นาม ศรี สำหรับ ผู้ ชี
ประกอบ ให้ชอบ ขวน ใจ
- ๑ หนึ่ง โสัด บิน บัก ภพ ไตรย โอง การ ไซ้ ไบ
ให้ปราบ คัก เลี่ยน ศักรู
- ๑ ให้ เร่ง อ่าน เขียน เรี้ยน ทรู ถ้า แม้น ศักรู
มา ตัง จะ โกด้ ได้ ฦๅญ
- ๑ ให้ แคง คึง ทัพ ขุน พด ยี่ สิม เม็ด กด
คำหรับ ฦๅน ถ้าว โดย มี

ร่าย

๑ กต หนึ่ง ฤทธิ	กต สี่ หัก	กต ถัก ฆน ช่อน เงื่อน
กต เกือบ กำบัง	กต พัง ภูผา	กต ม้า กิน ส่วน
กต พวน เรือ โยง	กต โพง น้ำ บ่อ	กต พ้อ ช้าง บ่า
กต พ้า จำ คิน	กต อินทรี พิมาน	กต ผลาญ ศัตรู
กต ชู พิศ แสง	กต แสง ให้ อ่อน	กต ยอน ภูเข
กต เข้า ให้ ผอม	กต จอม ปราสาท	กต ราช บัญญา
กต พ้า สนั่น เสียง	กต เรียง หุด ถิ่น	กต มั่น พระ ราม

กาพย์ ฅบั้ง ๑๖

- ๑ ไหร่ สำนกร พิไชย สงคราม มี แจ้ง ทุก นาม
จง เรียง ให้ ฐ์ แด้ง พด
- ๒ ให้ เร่ง ทวยหาญ ชาญ กต ฅนรงค์ ปลอม ปน
อง ฮาจ ไป ถาศ อดม ดุ
- ๓ ทพิ ค่าย ฝ่าย ศักดิ์ ศัตรู เขา มา คัง อยู่
ที่ นั้น จะ เปน นาม ไค
- ๔ มี เขา จอม ปลอดก คั่น ไม คั่น หนึ่ง สูง ใหญ่
นาม ฅรฐ อย่า ได้ อาง ขนาง
- ๕ ถ้า คัง แนว บาริม ทาง นาม พยัคฆ์ โดย ปาง
เสียง มั่น ประเบียง เวียง วัน

- ๑ ฦไม้สาม ต้น เรียง วัน ภูเข หิมวันต์
จอม ปดวก อัน ใหญ่ มหิมา
- ๑ ตั้ง นั้ อาจารย์ย อัด ถา ธิบาย คำรา
ชื่อ สัหราช นาม สัถาณ
- ๑ โกธ บัณ แทบ ทางโมราณ สุนทรี หัวว หาญ
ตั้ง ราย แทบ ทาง เติน ไป
- ๑ โกธ คดอง ห้วย แม่ น้ำ ไหล บังคับ ชื่อ ไว้
ว่า นาค นามโดย กาด
- ๑ ดิน โพรง ปดวก หัด้า อาหาร มุลิก นาม สัถาณ
ตำแหน่ง มุลิก อาไศรย
- ๑ กถาง ทุ่ง ฝูงเนื้อ เคย ไคถ แดงดง ความ นาม ใน
กำหนด ว่า ชื่อ อชันาม
- ๑ ถ้า หย้า แกม ไม้ ไม้ หนาม อาจารย์แหะ นาม
คชาคณา อาไศรย
- ๑ แปร นาม คำรา อันไพ มุลย์ กถาว แต่ ใน
มหาพิไชย สงคราม
- ๑ กถาว ไว้ ให้ ฐัจจ นวม ผู้ใด ทำ ตาม
จะเกิด สวัสดิ์ แก่ เรา
- ๑ ให้ ดู ทัพ เรา ทัพ เขา ถ้า ทัพ เขา เปา
เขา ฤทธิ หนัก หนัก ทวี

- ๑ จง เรียบ อาจารย์วิธี ให้เสร็จ คำภีร์
มโน กำหนด พยากร
- ๑ จง มี ความ เพียร ตั้งวร ตั้ง วิทยาย กตชน
อัน ถ้าว ให้ ตั้ง เสร็จ ถด
- ๑ ตั้ง ทพิ ให้ เปน มง คต ถ้า คึก ยก พด
มา คู่ เขา แพ้ แก่ เรา
- ๑ ถ้า พด เขา มาก โดย เคา เรา น้อย กว่า เขา
เขา แพ้ แก่ เรา ง่าย ตาย
- ๑ ทำ ตาม ถุข ยาม ท่าน ทาย บุญ เรา มาก หลาย
มิ ตาย จะ ถด ได้ ดี
- ๑ เงิน ทอง รางวัด ศักดิ์ ศรั แก่ เรา ผู้ มี
นำ เหน็จ ใน การ สงคราม
- ๑ จง เพียร ราชการ อย่า ขาม เข้ายุทธ สงคราม
อย่า ขาด จง รู้ ครอบ ครอบ
- ๑ ความ รู้ เรียบ ให้ ยิง คน อาษา จุม พด
ท่าน ทำว จะ เติง โดย ขรรค์
- ๑ เติง ทั้ง พด พ้อง เผ่า พันธุ์ พระราช รางวัด
จะ กิน บัดนี้ เหลือ ครา
- ๑ ชื่อ คอ วร ราช ราช ผุง เทพ เทวา
จะ เติง วิชา ทุก ประการ

- [illegible]

- ๑๐ อัน ทหาร ดุจ ใจ นักแดง พอ ใจ ทำ เพง
 คัดดี ตี เป้า ขับ รำ
- ๑๑ ทวยหาญ แก้ว กัด จง จำ เรียง เปน ถิ่น รำ
 สืบหก จง ตาม ตำรา
- ๑๒ อย่า ถือ ประทุษฐ คดาค คดา ศึกษา ตำรา
 จง เพียร ให้ เจน ปาก ใจ
- ๑๓ เข้า คักรบ ค่าย เมือง ไต ตั้ง ฤทธิ ไท
 จะ ไชย ชำระ สงคราม
- ๑๔ รู้ ใจ อย่า ใจ เพื่อ ความ ไคร ไคร เรียง ถาม
 จง มี เมตตา กรุณา
- ๑๕ เพียง นี้ พอ สดับ บัญญา อัน ผู้ ปรึษา
 ความ รู้ ฤๅ สัน แก่ ไคร
- ๑๖ ครั้น ได้ รำ เรียง เรียง ไก่ สืบ บุตร หลาน ไป
 เปน ผล ประโยชน์ กัด ปา
- ๑๗ เทว มนุษย์ ศรุธา นาคา สุธา
 สรเสริญ จำเรญ ทุก ประการ
- ๑๘ อย่า ได้ นิินทา อาจารย์ ท่าน ผู้ ปรึษาญ
 นิพนธ์ ให้ ชอบ ทาง ธรรม
- ๑๙ ขัด ทัพ ครอบ ครอบ จิต ทัณ โยธา พล ทัณ
 ทั้ง เครื่อง อาวุธ ฤๅ ภา

- ๑ ข้าง น้ำ คื่น เค้น ขดรด ชัก ทั้ง ฝูง คน
เถียง กัน วิวาท วุ่น วาย
- ๑ เห็น นุ่ง ผ้า ชาว แด้ว กตาย กตัม เปน ผ้า ดาย
ผ้า เขี้ยว แต่ม่วง แดง ดำ
- ๑ นิมิตร นี้ มิตร จง จำ เร่ง ทำ ตาม คำ
อัน กตาว อย่า ไป โดย เตา
- ๑ เจ้า หัก เจ้า ศักุ หาย เจ้า กระบอก น้ำ เหล้า
เผชิญ วิบัติ แดก เอง
- ๑ หอก ดาบ แหวน หดว เปน พะตง พัด จาก มือ เอง
บัง เหตุ หลุด ลุ่ย ตก ดง
- ๑ อ ศุภ คาย อยู่ กตาง ดง ย่ำ ใต้ จำนง
ยุบวท เมื่อง ปลาย ดิน
- ๑ คั้น ไม้ ถม อยู่ กตาง ดิน อย่า ได้ ตู หมั้น
ดำ เนิน ข้าง ราก อย่า คลา
- ๑ ตัก ณ ร้าย บิน ประ ดง มา ห้าม อย่า ยา ตรา
ให้ งด อย่า พึง บทจร
- ๑ นิมิตร บ เปน สภา พร จง งด ผัด ผ่อน
หา ฤกษ์ ให้ ดี จึ่ง ไป
- ๑ ฤกษ์ ดี มี สวัสดิ์ มี ไชย ตม พัด หลง ไป
จะ ใ้ รั้ง คัก เร็ว พลัน

- ๑ รูป จรเข้ ต้อง ช้อน กัน ได้ ถาก ทราย ควัน
มิ ได้ จะ ได้ พารา
- ๑ เหลี้ยว กา แร้ง ร่อน ตาม มา คน คช ธิศา
กา แร้ง จะ ได้ แย่ง กิน
- ๑ พ้า ร้อง เบื้อง หลัง ได้ ฝัน นิมิตร ให้ ภัย
โย นิ่ง จะ เรื่อง ฤทธา
- เห็น เมฆ เกิด ฝน ถล่ม เวหา ทิศ หลัง ไตรภ
รง ฉัตร พิพัฒน์ อ่ำพด
- ๑ ศักรุ พ่าย แพ้ ภูต ผด เกิด สวัสดิ์ มงคล
นิมิตร เด็ด เรื่อง รong
- ๑ ได้ ยิน แกร่ ตั้ง รั้ว ฆ้อง กลอง ยก ไป ตาม ต้นอง
ฤทธ นัน ษร เสริฐ ทก อัน
- ๑ สมนะ ฐิ ทราหมณ พด ษันธ์ ข้าง ม้า ตาม ทัน
ฤทธ คี เร่ง ให้ ยก ไป
- ๑ ผู้คน เขา ของ มา ให้ บอก ความ จริง ไชรั
บเทจ แต่ ล้วน ความ ดี
- ๑ ไป เร็ว เจริญ สวัสดิ์ มี ศรี ด้วย ศุข อยู่ ดี
เกษม สกน ษ์ หรรษา
- ถ้า ผัง บิน ทาบ ไป หน้า เร่ง ยก โยธา
จะได้ ไพร พด โดย จง

- ๑ ทัพ น้ำ ถ้ำ หาญ ขวด ยง ไป รณรงค์
- จะปราบ คัทรุ อัน หาญ
- ๒ เต็น พถ มณฑก ขำหาญ ชน พถ องค์ หาญ
- ให้ย่น คชาโดย ฉกรรจ์
- ๓ ประดับ สรรพ ด้วย พถ พัน ย่น ข้าง แพร ผัน
- ภักตร ไป ตาม เกตุค นา คา
- ๔ ย่น ข้าง ให้พิจารณา ดู เมฆ เกตุคณ มา
- ยาตรา ให้ ได้ฤกษ์ดี

อินทวิเชียร ๑๑

- ๑ เมฆ เกตุคณ ทิ ฆัมพร อุตท ทิศ ระอุ่ม ถึ
- ตา ถึง ทัก ชิน ศรี เข้ากุ่มเกตุคณ พระ สุริยนค
- ๒ สัน แสง บลัญ แสง ไป แจ่มแจ้ง ยัง มัว มน
- อย่า ยก พยทุ พถ จะ พถัน แพ้ จะ เตี้ย ไชย
- ๓ เมฆ มา แต่ ทิศ นั้น มีทันบัง พระ สุริยไศ
- เมฆ หมู่นั้น คั่น ไคค ให้ ถัน ฆ้อง ดำเนิน ชง
- ๔ จัก ไชย ชำระ สุรฤทธิ เรื่อง ฌรงค์
- สัณฤทธิ ประสงค์ ประสิทธิสาธุโดยใจ
- ๕ ผิวเมฆแด เกตุคณ มา แต่ ประจิม ทิศ ไป
- บุรพ ทลุ่ม วัชชี โถง อย่า เพ้อ ยกพลา กร
- ๖ เมฆ มา แต่ ทิศ นั้น มี ทัน บัง ระวีวร
- คั่น ถอย จาก อัมพร ไม่บด บัง พระ สุริยา

- ๑๑. ดั้น ฆ้อง แดว โบก ชง จัตุรงค์ พดา คดา
ถ้า ยุทธ จะ ไชยา วุฒิ โดย มะโน ใน
- ๑๒. เมฆ มา ทัก ชิน ทิศ อคร บิด ชะโนทัย
จำ เรือง ฆ้อง แด ชง ไชย ชำระ แท้ ย่า ธงกา
- ๑๓. เมฆ มา แท้ ทิศ นั้น มี ทัน กลุ้ม ระ วิดา
เมฆ นั้น คั่น มา ย่ำ เพ้อ ยก จะ เสี้ย การ
- ๑๔. เมฆ มา แท้ บุรพ ทิศ สถิตีร ประจิม โดย วาร
กลุ้ม ดวง พระสุริย ฐาน บดาย แต่ง ให้ ยก ชง
- ๑๕. เมฆ มา แท้ ทิศ นั้น มี ทัน กลุ้ม เข้า ใน วง
ทอย คั่น มา ทิศ จง ย่ำ ยাত্রา จะ ไก่ ยัน

กาพย์ฉบัง ๑๖

- ๑. อาจารย์ กล่าวไว้ โศข บรรพ ฤกษ์ นอก นี้ อัน
ย่อม มี อยู่ ดั้น ทุก คน
- ๒. คือ ถม เข้า ออก ใน คน คี่ ร้าย เหตุ ผล
ก็ พึง ตั้ง เกด อาตมา
- ๓. ถม เคน จง พิจารณา เหตุ พัด ช้าย ขวา
กล่าว ฝ่าย ละ ห้า นาท
- ๔. โปร่ง ปลอด วิหิตี จง คี่ ขา ไป บั๊กว่า
ฤกษ์ นั้น ส่ว สัก มี ไชย
- ๕. พัด ตาม เกต็ด นา คา ไคธ เว้ง ให้ ยก ไป
จะได้ นิกร โยธา

- ๑ บาย ศรี เจ็ดชั้น นน มา บุษบา เทวา
ธำรง ฝัก เมือง ทรง เมือง
- ๑ โย ธา พงหาญ ของ เนือง ธา พระฝัก เมือง
ไปปราบ คักร อัน หาญ
- ๑ ครั้น แล้ว ให้ แต่ง เพดาน สำหรับ คชสาร
จง สรรพ ทั้ง เครื่อง อาชา
- ๑ พระ สงฆ์ อัน ทรง ศักดา ให้ อารธนา
พระ พุทธ รูป เป็น ษรรณ
- ๑ ตั้ง น้ำ วง ด้าย โอภาว จำเริญ ใน การ
พระปรีติ ให้ ได้ ตาม วัน
- ๑ เมื่อ ยรยาตรา ไป พัดัน ถวาย บัง คม คัด
พระบาท ส้มเค็ญ รา ชา
- ๑ เอา น้ำ ถ้าง บาท บาทา ได้ เห็นธ เกษา
น้ำ ชุ่ม พระ แสง ภูมาถ
- ๑ กระ ทำ ศักยาริฐาน ถิน แล้ว กราบ กราน
มา สระ เกษ เกด้า เกษา
- ๑ คชสาร คัว อาจ อาชา อีก เครื่อง ศาตรา
มา ตั้ง พรัง พร้อม โดย มี
- ๑ เทียน รูป กันธ เครื่อง บาย ศรี โดย การวิธี
ทำ ธิวัณ รค น้ำ พุทมนต์

- จงจับ เอา ค่าย มงคล ถวาย เคารพ รุน พล
 ถวาย ช้าง แด่ น้ำ ทุก ค่ำ
- จม บาท ช้าง ม้า แด่ หั้ว แด่ เกด้า ของ ค่ำ
 จง ธรรมาณ เสด็จ ทาย
- ไหว้คุณ พ่อ แม่ ย่า ยาย ผู้ เฒ่า ทั้ง หลาย
 อุบัติมาลัย ชี ตัน อาจารย์
- กระทำ อภิวันทนา การ ขอ พร พิศาล
 พิเศษ ประสิทธิ์ ทุก อัน
- ◎ ได้ถูกข ถิ่น ช้อง สำคัญ ปี่ กลอง ร่ม รัน
 ให้ โห่ สำเนียง เกรียง ไกร
- ◎ ยกพล เคียงคาน บัน ไฟ ให้ โบกธงไชย
 หน้า ช้าง สำคัญ ยাত্রา
- ◎ เมื่อ ดำเนิน พล ไทล คดา พล คช ชัศวา
 พลา ภา แฉจน
- ยूर ยাত্রา ตาม ทาง ไพโร สณทั ถึง ที่ ชอบ พล
 ให้ หยุต นิกร โยธา
- ◎ เร่ง ตรี ตรอง พิจารณา ต้อง นาม คำรา
 จึ่ง ตั้ง พลับ พลตา ฐม ไชย
- ◎ ค้าง ตาม เกดิด นาคา ไกล อย่า แปร ภาคฺร ไป
 ค่อ อสุรินทร ราชู

- อย่าแปร หน้า ต่อ นฤตย เหมื่อน ของ ราชู
- ทำน แกร่ง ทำน ร้าย เหลือ ใจ
- ๑ ช้าง น้ำ เคือง ราช นโมมัย ยืน ที่ เกรียง ไกร
- กระบวนชนบ ตรง กระทรวง
- ๑ แต่ง ทหาร ให้ ครอบ ทั้ง ปวง บ้อง กัน พล หลวง
- ถูก หาบ คัด ไม่ ทำ ค่าย
- ๑ คัด ให้ ได้ จง มาก มาย ทวยหาญ ทั้ง หล่าย
- ช่วย ปก ช่วย บ้อง กัน มา
- ๑ บัณฑิตยักคิด ด้วย โหรา กุณ ควร ระคา
- วาง ถักษณ จันทรฤกษ์ จง ดี
- ๑ ยก เสา เอก ตั้ง ทวาร ศรั ถิ่น ช้อง ส่าม ที่
- ให้ ทน ฤกษ์ยาม เวตา
- ๑ ตั้ง ค่าย คุบ้อม คุหา ดง ขวาก หนาม หนา
- ส่งนาม เพาะ ฐม ชัน ใน
- ๑ นอก ใน อาณัน กัน ไภย ผั่ง ดง จง ได้
- บ้อง กัน ช้า คึกคัก
- ๑ แถว ให้ พิจารณา คุ ปลุก เพลน ที่ อยู่
- ศาล ภูม เทพ เทวา
- ๑ วัค เส้น ตั้ง เวย วัน ทา ทำน จะ กรุณา
- อ่านวณ ส่วตติ สม พง

- ๑ แดง กอง ตะเเเว คัดม มอช ช้าย ขวา เปน กอง
เดิน เกี้ยว กระทบ ตาม กัน
- ๑ ครัน คำ กอง เพดิง เรียง วัน แมว เชา ผัด กัน
ควย ฉาบ รวบ รัต มัด เชา
- ๑ ผู้ คน ใน ค่าย ฝ่าย เรา กอง เพดิง นั้ เเ้า
สอง ชั้น ผัด กัน นั้ ยาม
- ๑ บัก บ้อง กอง ตะเเเว ห้าม ปราบ ผู้ คน ไช จาม
ดำเนียง คราง กรน หัดบ นอน
- ๑ บัน ใหญ่ น้า ไม้ ชนศร ชาว ช้าง อัคร
โด่ห้ เชน แด เควือง ตำตรา
- ๑ เปน หมู่ ทุก ชั้น กัน มา คี๊ก ปน ปลอม หย่า
ฮือ ฮึง ของ อาจ จับ พลัน
- ๑ หย่า ให้ ไห้ ร้อง นี้นัน ถ้า โจม ทัพ ชัน
แดง ออก ให้ ครัน ตี เชา
- ๑ ครัน คี๊ ได้ ฤกษ ยาม เข้า จง เดิน พล เถ่า
ให้ แดง ทหาร ตัว คี๊
- ๑ ตำม หอก เจ็ด หอก โดย มี กอง ร้อย จรด
น้า หัดง ระวง หย่า ไท
- ๑ ตำม หอก เดิน ตาม กัน ไป น้า คี๊ก น้อย ไชร์
จง ช่วย กัน จับ เชา มา

- ๑ กอง ร้อย เร่ง หนุน อย่า คดา ทหาร กอง นำ
รุก วัน เร่ง ที่ ประหนึ่ง
- ๑ นาย กอง แต่ง กต อย่า ย้ง ทหาร กอง หลั่ง
อย่า ช้า แบ่ง ช่วย โดย มี
- ๑ แบ่ง รักษา ค่าย นำ ที่ ธรรม เนียม อัน มี
ตำรา นำ ที่ กอง หลั่ง
- คัก มา ถ้า พอ กัดัง เกตุชน กัดัน อย่า ย้ง
ให้ เร่ง รุก วัน ได้ เขา
- ๑ ถ้า เห็น มา มาก โดย เคา อย่า รุก วัน เข้า
คำรห์ เร่ง บ้อง กัน คัว
- ๑ บ้อง กัน อย่า ได้ เกรง กัดัว ให้ ทำ แค คัว
ประตุฯ พระษา ราช ลัทธิ
- ๑ จง คุก คำราม วาที่ ใจ ดั่ง ยักษ์
จะ เช่น จะฆ่า กิน คน
- ๑ โกรธ แด้ว คลาย หลั่ง มัด คน ช้อน เขา ใจ คน
ทงปวง แด ไพรี จ้ง กัดัว
- ๑ แบ่ง คน ทำ ค่าย กัน คัว เปน แพนท ยัง ชั่ว
มิ ได้ ลี้ ด้าน แต่ เตี้ยว
- ๑ อย่า ได้ ถน ถาน แด เหลี้ยว อย่า หนี ที่ เตี้ยว
ฆ่า คัก จะ ย่อม ได้ ใจ

- ๑ ถ้า หนี ให้ หนี ทาง ไหล่ ทด แทน ให้ ได้
จง ค่อย ถอย ถด ดง มา
- ๑ ไพร่ พด ปรี เปรม พรรษา คตยา ใจ โสกา
เร่ง คิด ก็ นำ เค็ม ใจ
- ๑ บิน ไหญ่ นำ ไม่ เรียง ไว้ หนู หาง ไก่
ตาม แหกน แด่ โล่ห์ เกา ทินท์
- ๑ หอก ทวน ง้าว หลาว เรียง วัน นก สับ หนู คัน
แฉ่ เครื่อง สัตรา เรียง วาย
- ๑ เครื่อง ช้าง ม้า ผูก ทิ้ง หลาย อย่า เป็ด อด แก่ คต
จง ผูก ไว้ ประจำ การ
- ๑ ทำ ค่าย รอบ แด่ อย่า นาน จง ปดง คชสาร
อศิศวราช เครื่อง อว ชา
- ๑ ถ้า จะ ยก ย้าย พด คต พร้อม กัน ปรีक्षा
อย่า ได้ ประนาท ศรี ครอบ
- ๑ จะ ข้าม แม่น้ำ ห้วย หนอง คชสาร ถำ ยอง
จง ข้าม ไป ก่อน หัก ที่
- ๑ จง ข้าม อศิศว โดย มี ตาม คชหัตถ์
แฉ่ ข้าม เติม ยง ไพร่ พด
- ๑ จึ่ง ข้าม โยธา ตากด ถึง แด่ วั มติ คน
จึ่ง ข้าม นิกร ทัพ ไชย

พิไชย ส่งคราม คำฉันท์

หน้า ๗๒๓

๕	บ้า คง พงษ์ ร่ำไร
อัครราชคาม ลำดับ	ครุฑสาร คณาโคต
๖	ชนุ นำนั้ นก ลับ
ให้ไว้ นำนั้ ทพ นาย กอง	บันใหญ่ ประคัม
๗	เกา ทันที โต เชน ทวน ทอง
เร่ง ให้ ระวัจ คึก พด้น	แซง ข้าง ทั้ง สอง
๘	ภู เขา ห้วย ครก เวียง รัน
ดำเนิน ไป ก่อน โดย มี	กอง ร้อย ผา คณ
๙	ทหาร เลือก สรร อิน ดี
ให้ เนือง หนน กอง ร้อย ไป	กต้า แซง ฤทธิ
๑๐	ครุฑสาร มุก เครื่อง คณาโคต
ไป ตาม ดำเนิน สงคราม	จึง ให้ ทพ ใหญ่
๑๑	หมู ม้า กัณ ฐัก ไค่ ตาม
ไป ตาม ทพ ใหญ่ ไค่ คณา	ตั้ง ค่อ สงคราม
๑๒	ถึง เทพา รัช รัชชา
อย่า หมิ่น ให้ เร่ง กตวิ เกรง	มี ศาสด เทวา
๑๓	ลง จาก ข้าง ม้า ย่า เกรง
มี ใจ จะ อด ย ไชย ศรี	คำ รพ ย่า เสง
๑๔	รูป เทียน ของ หอม อิน มี
ให้ แดง สการ บุษบา	ของ กิน รัช ดี
๑๕	ครัน แด้ว ขอ พร ถัดา
ให้ เกิด ชน พยห์ พล ไกร	พรวน ทาง น้า คณา

- ๑ หมด คช หมด เด็ก เบิกไพร พลดร เกือบใกล้
ฆ่า คัก จะสู้รบกัน
- ๒ คัก ทัพ พินิจ เลือก สรร ถ้า ทัพ เรา นั้น
คัก ไชย ภูม ราชสัท
- ๓ ทัพ เรา ให้ คัก จง คัก ไชย ภูม อัน มี
นาม ราชสัท เหมือน กัน
- ๔ รมก่อน เรา ย่ำ อาธรรม พ่อ เรา ออก พลัน
เรา เรา อยู่ ที่ ราชสัท
- ๕ ดู ปราน ช้าย ขวาท ดม ฝ่าย ช้าย คัก
จะ ไชย ชำระ สงคราม
- ๖ เมื่อ ออก คัก ใจ จง งาม ไหว้ แก้ว ทั้ง สาม
คุณ พระ บิดา มารดา
- ๗ ไหว้ คุณ นรนาถ ชวรา ไหว้ คุณ เทวา
ทั้ง อุบาสก อาจารย์
- ๘ บ่าย ภักศ ตาม ทิศ ชัยฐาน คุณ แก้ว แปด ประการ
ขอ เปน ที่ พึง แก่ ตัว
- ๙ ขอ กร ประนม เทนือ หัว บุญจางค์ น้อม ตัว
ครบ สาม ทิวา คาถา
- ๑๐ เบ้า ดง สาม คาบ โดย ครา ถิ่น ใจ แกะ มา
ซึ่ง ดิน เสก ใส่ เกษ

- ๑ นายทัพ นายกอง ทั้งหลาย เช็ก เกวิก ถัดว คาย
ตรวจตรา ไม่ได้ไพร่พล
- ๑ ให้ทหาร เผา ค่าย บัด คด ชัด เพ็งถึง ถอด
- ใหม่ ขึ้น ใน ค่าย วุ่น วาย
- ๑ นายทัพ นายกอง ทั้งหลาย พร้อมกัน กฎหมาย
 ให้กลับ พยัคฆ์ทัพ ไชย
- ๑ คำหรับ หนึ่ง ภพ ไตร ประชิด เมือง ไค
- เร่ง ถัดม ไร่ ให้มัน คง
- ๑ ช้างม้า วัว วุ่นโดย จง ตั้ง ตาม จำนง
- กระบวน คำว่า อย่า คด
- ๑ แต่ง ออก จุก ช้อง แดง หา ทำ ทาง ไป มา
- ที่ คน คณา แจจัน
- ๑ ด้อม มง จับ เอา ตัว พัดัน ใต้ ถาม เหตุ อัน
- คิดอ่าน การ คัก เปน ไฉน
- ๑ ทำทาง เข้า ออกฉัน ไค เล็ด ถอด ที่ ไชน
- อย่า อ่าเร่ง ออก ตาม ตรง
- ๑ คิดอ่าน ในการ ณรงค์ กต คัก จำนง
- กิจ กาจจะ ทำ กตใด
- ๑ ช้างม้า ทัพตรวจ ไตร มาก พ้อย เท้า ไค
- ทั้ง ทวยหาญ ขาษา

- ๑ บิน ใหญ่ บิน น้อย คนนา จะ แต่ง ออก มา
 ค่าย นอก ประมาณ เท่า ไ้
- ๑ บ้าน เมือง ตก แต่ง เปน ไฉน เด็หยัง ถก ไ้
- อย่า ไ้ อิด เอื้อน อำพราง
- ๑ เขา จะ ด้เรา ฤา บ้าง คิด ฉันท ไ้ บ้าง
- คัก ค่าย เมือง โพน เปน ไฉน
- ๑ ถาม ไ้ ฉันท เด็หยัง ไ้ เห็น จริ่ง ถัง ไ้
- เร่ง คิด กิจการ อย่า คดา
- ๑ มัน ว่า มัน ว่า ด้คยา คิด อำน ไ้ ทร
- ไ้ การ เด็หยัง ถัง ไ้
- ๑ ห้อม ถ้อม อย่า ไ้ ออก ไ้ เด็ถ ถัง ไ้
- จ้ม กุม จำ จอง เขา มา
- ๑ แต่ง ออก เทียง ตะเวน หา หลาย ทำ ทาง คดา
- แต่ ถ้วน ทหาร คน ด้
- ๑ เสาระ หา ข้าง ม้า อัน มี คน นอก บรู้
- อัก ทั้ง เสนียง อาหาร
- ๑ โยธา สามารถ เชื้อว ชาญ เด็ถ เขา พด ทหาร
- ปดอม เมือง เด็ถ ถัง ถาง คันท
- ๑ ปดอม ด้เมื่อ หลับ บม คันท เร่ง เขา ไฟ พันท
- เสา ชัน ไ้ รวด เร็ว พันท

- ๑ เสา ให้ หาดาย แห่ง คราม ควัน ให้ คิด อ่าน กัน
ที่ การ จะ ถัดบ คั่น มา
- ๑ ให้ ปลอด รอด พัน ไทยา เพราะ ด้วย มัญญา
บ่าบตี วิมัต จาก ไทย
- ๑ ผู้ใด จะ อาษา ไท จง นำ ความ ไซ
ผู้ใหญ่ อัน ท้าว บัญชา
- ๑ กำหนด กฎหมาย โดย ครา ชก พด ถ์ ถา
ที่ ทฬ ต์ ค่ำม เอา เมือง
- ๑ โยธา พด หาร นอง เนือง ยกเข้า ตี เมือง
ได้ ถูกเข้า มัด เวตา
- ๑ ช้าง ม้า วิฬ นัน หนา เกตื้อน ถัดน กัน มา
แด เหล่า แต่ ถ้วน คน ตี
- ๑ บ้าง แต่ง ำ ม้า โดย มี บัน ไค หกริ
ชาว ให้ คน ไค จัน ไป
- ๑ บ้าง แต่ง หอ รบ มัดใจ ดากเอา บัน ใหญ่
ยิง ให้ เปน ถด นอง เมือง
- ๑ วิจต ษัณ ย่อย ทั้ง เมือง เสา เมือง ถุก เรือง
บัน ใหญ่ ยิง ช้ำ เข้า ไป
- ๑ เหลือ พัน ทน ทาน บมิ ไหว ย่อย ยับ บัน โดย
วินาศ ม้วย ใหม้ คง ดิน
- ๑ บัน ใหญ่ นำ ไม้ ธนู คัด ถัดรู้ศ หัก คิน ทร
เบียด เตียด เข้มตยัด กัน ไป

- เพราะ ส้ม บรม ราช ปราบค ณา ปฏิพัทธ เสน่หา
จะ เดียง ใน ถ้ำ สบ สรรพ์
- ๑ เดียง ถึง นา หมื่น แสน พัน พระ ราช รางวัด
ยอม เจียด กระมี พาน ทอง
- ๑ กอง น้ำ กอง หดัง ปัก บ้อง กระ ออม ครอบ ทอง
ได้ โดย อัน ดับ กัน ไป
- ๑ ทวย ทารโยธา พด ไกร ภูค บำ เหน็จ ให้
เสื่อ ผ้า คนโท เงิน ทอง
- ๑ ยก กระบี่กร เกียก กาย นาย กอง ราช เดียง ปน ปอง
เปน คู่ช ฤทัย หรรษา
- ๑ ปราบภู ดือ ยศ เสนา ทวย เทพ มาตยา
สรเชริญ จำเรญ ยศ พร
- ๑ เกิด เปน บรูษ นิกร ราช เรียง ฝัก สอน
แต่ ตาม ฌบับ มุราณ
- ๑ ปราบภู ชั่ว บุตร เหลน หลาน ใคร ห่อน ปน ปาน
ทง หลาย เอา เปน ครุ สอน
- ๑ รรรม เนียม ดั่ง นี ถาวร ไซ้ กถ้าว แค่ กถอน
จง ราช จง เวียง แสง หา
- ๑ ฐั ไร่ ไร่ รุง บัญญา ผู้ มี ปรี ชา
เปน ศักติ เปน ศรี แก่ ศัวั
- ๑ ขย่ำ ได้ มัก ง่าย เมามัว สิ่งใด อัน ชั่ว
อย่า ได้ พึง เขา เปน ครุ

- งาน การ สิ่งไร ไม่รู้ ให้รำ เรียน ครู
- เสร็จ ครู หาอื่น เรียง ไป
- คำก็รู้ อาจารย์เฉลข ไซ ท่าน แกดัง แด่ง ได้
- คำหรั้ม เปนข้า แผ่น ดิน
- เรียนรำ คำเข้า อาจิดน ษมา ได้คิ ดิน
- ว่า กล่าว มิ ดั้น เสร็จ ความ
- เพียง นี้ พอ เปน ที่ ถาม เรียน ได้ ทำ ตาม
- คำว่า จำ ได้ อย่า คตาย
- คำเข้า จงดัง วิทยาย แต่ คั้น จน ปลาย
- ให้ ชื่น ทัง ปาก ชื่นใจ
- ดังเขป พอ เปน หดก ไป คัด ออก ให้ได้
- แต่ เท่า นี้ก่อน เปน มต
- ถ้า ใคร พบ จม นริบรณ แสดง เพียร อย่า สดง
- ประสงค์ คำเร็จ ทุก อัน
- คังจิตร อย่าคิด แปร ผัน ทำ ตาม ชอบ ธรรม
- ธรรมนิยม คังนี้ อย่า เบา
- อย่าเสฟ สุธา ยา เมา พระ อาจารย์เจ้า
- บอกได้ ให้ แจ้ง เปน มต
- รำ เรียน เพียร อย่าเสีย สดง รู้ แท้ นริบรณ
- บรูษ ผู้ นน เติศ ชาย
- เข้า คัก อย่า นึก กถว คาย ใคร ห่อน เปน ชาย
- คัง ฤา จะ หนี สงคราม

พิไชย สงคราม คำฉันท์

หน้า ๗๓๓

- ๑ ย่ำเกรง ถ้ำ แก้ว พราหมณ์ พลาด พงษ์ไต้ ถาม
 ทำน ถอน แก้ว เรา พัง พัง
- ๑ เจรจา อย่า ทำโอหัง คู่ รู้ ตู บัง
 เหตุ แฉว บ่หอน เปน ผล
- ๑ ฐัน้อย ถอย ถด คำ คน อย่า ถือโมท มนตร์
 มานะ ประทุษฐ บมิตี
- ๑ ทำ สนิท เปน มิตรไมตรี ความรู้ อัน คี
 ยอมได้ ด้วย ไมตรี เรา
- ๑ ครึกครา ตาม ควร ควร เคา รพ เกรง ผู้ ถ้ำ
 จำเรญ สวัสดิ ฤทธา
- ๑ จักถา วรวิมล หนักหนา ตาม บุญ หลั่ง มา
 ทำน กล่าว ไว้ เปน หลัก เหลลิม
- ๑ จง หา พิศดาร ต่อ เคิม ปลุก บัญญา เขม
 ให้เห็น ประโยชน์ คุณา
- ๑ จำเรญ พระ ราช ปรึษา ในโลกโลกา
 ประกอบ พระ ยศ ยาว ยืน

โคลง ๔

- ๑ คำรา วรจกย์ ไว้ วิดถาร
 พิไชย สงคราม การ คึก ถัน
- จง หา ที่ พิศดาร เคิม ต่อ
- จง อย่า พัง ถด ถัน เดห์ เดียว จำ ความ

- ส้มแดง จักรพรรดิ ฐิต
ชื่อ ภักดิ์ มณฑล
พิไชยสงคราม ศรี
ยี่สิบแปด กต แก้ว
- คำขวัญ
กล้าหาญ แก้ว
สุริยราช
เลิศ ให้เห็น กต

ภาพยนต์ ๑๖

- ๑ แสงจัด อัดดี ออกโดย ยด
คึก ๒๑ ประการ
- ๑ เปน ที่ สดัม พระ ญาณ
วิราชฉาย สัมมา
- ๑ ทราบ ถ้วน ห้า พัน วิชา
นภาพ ปราม สงคราม
- ๑ ชนะ ท้าว มิจฉา ผู้ ทรม
ผิด ธรรมราช วินัย
- ๑ ก็ จะ อ่อน น้อม ค้อม แก่ ไทย
ก็ จะ ได้ สัมฤทธิ สัมบูรณ์
- บรรยาย ใน กต
แห่ง พระ ญาณ
จง มี ไชยา
ประพาศิ บงาน
ประสงค์ เมือง ไค

ร่าย

- กตคึกอันหนึ่ง ซึ่ง ชื่อ ว่า ฤทธิ นั้น ชื่น ทนง ลงอาจ
ผก ผาด กต้าว เริง แรง ถ้ำแดง แก่ ข้าง ถ้ำ หาดู ชวน ทำการ สอนสาคร
อาจ เขา บ้าน เขา เมือง ข้านาญ เรือง ณรงค์ ยงใจ ผู้ ใจ คน
อาษา เจ้า ตน ทุก คำ เข้า จง หมั่น เฝ้า วิชา คฤภ ภาติตรา ชื่น เทียม จันทร
ทำโดย ธรรม จง ภาติค บัน เริง คึกคึก จง สูง จง พระ ยศ ยิ่ง หล้า

กต คัก อัน นี้ ชื่อ ว่า กต ชื่อ ฤทธิ

๑ กตหนึ่ง ชื่อว่า สหจักร ให้บริรักษ์ พวกพล ดูกำลัง ตนกำลัง ทำน
คิดคะเน การ แม่น หมาย ยัก ย้าย พล ดิยวาทะ พาศ ไคต คติ กรรกง
จง คัก เห็น มหิมา บริดา หวั วา ช้าย รวย รอบ รอบ จง ชอบ กต
ตั้ง พด ตง แปด ทิศ สถิตย ช้าง ม้า ออย่า ไหว ตั้ง พดัม พลาไชย จง สรรพ
จง ตั้ง ทพิโคย สารคร มั่ง นพ มาท ครี โกญจน์ ให้ พังโหร อัน แม่น
แคว่น ฐ หัก มิคตาศ ให้ ผู้ อจ ทดอง พัน ให้ คัก ฉ้น แพ้ พ่าย
ย้าย พด ไหว ให้ ไหว ได้ พด คัก ให้ หั้น กต คัก อัน นี้ ชื่อ ว่า สหจักร

๑ กตหนึ่ง ถักษณ ด้น เจื่อน เดือน กำหนด กฎหมาย ตรา
แยก ปีก กาอยู่ สรรพ นั้บ ทหาร ผู้ แถ้ว แถ้ว กำหนด จง คง
แต่ง ให้ ยง ยัว เย้า ตาก คัก เข้า ใน กต แต่ง คน แต่ง ช้าง ม้า
เรียง นำ หลัง โจ้ เจ้ รบ โยเย แถ้ว หั้น คัก คัก ดี ตาม คัก
ส่ง ความคิด พาด ช้อง ไชย ยก พงใน ด้อง ช้าง ยก ช้าง ม้า กระทบ
ขอ หลัง รบ ด้อง ช้าง จ้ง บ่าย ช้าง อัน หั้น กระวี อาวุธ ให้ ร้อง
สำทับ ก้อง สำคัญ ยิน ยัน รบ ทั้ง ดี คติ พด ออก โดย ตั้ง
ศัทร ตั้ง พัง ฉิม หาย อุบาส คัก อัน นี้ ชื่อ ว่า ถักษณ ด้น เจื่อน

๑ กตหนึ่ง ชื่อว่า เดือน กำบัง รับมพล ษณวิษ ชัก คนาลอัน ผ่ง บ้า
แคว่ พด หล้า แถ่น วง ทั้ง กง นอก กง ใน ไว้ ช้าง ม้า ให้ แผลง
แทง ให้ ร้อง กระ หึง มี อัง ผ้อง กตอง ไชย ให้ ไว้ เสี่ยง สำทับ
บัน ไฟ กับ ธน นำไม้ ศร ถิ่น มา คาบ ประดา ทดอง พัน ด้าน หลัง นั้น
ประหนึ่ง ช้าง ม้า ตั้ง เรือ ฉาย ไพโร ลูก หาบ ไพโร ให้ เกราะ เส่ โล่ หั้น นั้น
ให้ คัก จัน รว ถดย ครั้น คัก คัก ยัย เห็น ผู้ หัว กต เสื่อ คราว ภิรมย์

หน้า ๗๓๖

แล้ว ออก หล้า ถิ่น ดาว ทำ สาม หาว ล้อน เตม เกบ แค เค้น กิน รก
ดอม ดวย ฉก เขา จง เนือง ให้ คึก เคื่อง ใจ หมอง คดอง ยุบต ดั้ง น
ชื่อ ว่า เกื่อน กำบัง

๑ กต ชื่อ พัง ภูผา แม่ คึก มา ปะทะ อย่า เพ่อ ระเริง แรง
ถ้าแดง ดู จะ เห็น น้อย ชัก ม้า คดอ้ม แผลง บ่า เขา คึก เห็น เรา ดู ถูก
ผูก ข้าง ม้า ออก ได้ ยอ พด ใหญ่ กระทบ ผิวน เขา น ไหว
ให้ ข้าง ม้า โรม รุม กัดมัน กัน หัก อย่า คด่า อย่า ข้าง เร่ง รุม ตี
คึก ถิ่น หนึ่ ตาม ค้อม ให้ ยับ ย่อย พราย พรต คัดเอา หัว ให้ ถิ่น
เต็น เริง ว่า ถ้าแดง หาญ ให้ คึก คร้าน คร้าม กัดว ระวั ระเติบ ระดัง
กต คึก อัน นี้ ชื่อ ว่า พัง ภูผา

๑ กต หนึ่ง ชื่อ ว่า ม้า ถิ่น ส่วน ให้หา ผู้ควร หาญ หัว
ถาก เอา เย่า เขา เรือน บ้าน ถิ่น เกื่อน อยู่ โถง จับกุม ได้ เอา ม้า
นานาเทศ เทศการ เปน พนังงาน จง ขาด พรน ไป ทัศ เนือง ๆ
ให้ คึก เคื่อง ใจ แค่น แม้น จะ อยู่ บมิ ศุข บก จับ กัน ทุก เคื่อน
เต็น ใจ คั่น ไป มา กต จับ ปลด ให้ ห้อม ด้อม ดัก ถัก ลุ่ม เขา
ให้ คึก เหา ใจ กอย คอย เก้น นอก เข้า มา ให้ ระอา ใจ อ่อน
ผ่อน ผู้คน ให้ หนึ่ กตอน กด้าว กต คึก นี้ ชื่อ ว่า ม้า ถิ่น ส่วน

๑ กต คึก อัน หนึ่ง ชื่อ ว่า พวน เรือ โยง ประคุด ะโง บิฬ คาด
ทำ จง หวาน แซ่ม ชิด ผูก เปน มิตร ไมตรี ลัง ไค คึก ให้
ละ โดย ค่อ อย่า เสีย แต่ง ถูก เมีย ให้ สนิท ติด ค่อ ตัง ยัก กด
ยุบต ข้าง เกื่อน ตาม โขตง โยง เบ็ด รวด รวด เหยื่อ ยาม ค่อยถาก ข้าม เขา มา
ดอม ม้า พญา พิศาว กต ทาร คึก อัน นี้ ชื่อ ว่า พวน เรือ โยง

